

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

A mátiszkalkai aut. orth. izr. hitközség egy metsző-előimádkozói állás betöltésére pályázatot hirdet. Pályázhat 40 évet be nem töltött olyan metsző, ki 3 elismert orth. rabbi kabolójával rendelkezik, kifogástalan *bal kajre*, kellemes hangú elő- imádkozó. Fizetés megegyezés szerint.

Egyben keressük a nagyünnepre egy kellemes hangú előimádkozót. Díjazás megállapodás szerint.

Költséget csak a megválasztottnak térítünk meg. Kellően felszerelt pályá- zatok a hitk. elnökéhez küldendők.

Ilyés László hitk. jegyző **Schreiber Bertalan** hitk. elnök

A berettyóújfalui orth. izr. hitközség a pázskasütési jognak több évre való bérbeadására pályázatot hirdet. Ajánlat- ok július 24-ig alulírotthoz küldendők, akinél mindenféle szóbeli felvilágosítás megtudható.

Elnök helyett:

Szekely Fábán tanácsnok.

A téglási orth. hitközség keres valódi *talmidchóchom joré somájim v'chószid* egyént, aki a tagok fiait jesivára előké- szíteni képes, továbbá a samesz és mikro- teendőket is ellássa. Költséget csak a megválasztottnak térítünk.

Róth Sándor hitk. elnök.

A tiszacsizlári orth. hitközség a met- szői állásra pályázatot hirdet. Pályáz- hatnak 3 elismert orth. rabbitól kabóló- val rendelkezők. Kiscsaláduak, esetleg pénzzel rendelkezők előnyben. Költség a megválasztottnak megtérítetik.

Az abádszalóki orth. hitközség a ki- zárólag lelépés által megüresedő *sajchet úbajdek* állásra pályázatot hirdet. Csakis gyakorolt metszők és jártas *bal kajrek* pályázhatnak, akik a hitoktatást is vál- lalják külön díjazás mellett.

Blum Jakab hitk. elnök.

BENŐSÜLNE rőfös, divat-, esetleg vegyeskereskedésbe 26 éves orth. fiatal- ember. „Ambíciós” jelige.

NEVELŐNEK keresek két kis fiamhoz, intelligens, lehetőleg perfekt német, vallásos böchert. Reiner László, Tibold- daróc, Rózsástanya.

22 ÉVES, jócsaládból való vallásos uri- leány bármilyen foglalkozást elvállal. „Szombattartó”.

KÜLÖNBEJÁRATU szoba vallásos fér- finek olson kiadó. Érdeklődni lehet: VI., Felsőerdősor 3. II. 16.

ZUGLIGETBEN modern villában auto- busz- és villamos közelében, pensió- szerű orthodox ellátást vagy házon- kívüli kosztot adok. Schiffer Izidor, Árnas-út 10. Telefon: 164-838.

T.

Nagy.Kir.Nemzeti Muzey
Budapest.

Apro niruelesen

AJFESZ-SAJCHET, jó *bal-tfíle és bal- kajre* 3 orth. rabbi kabolójával ren- delkezik, állást keres. Esetleg samesz- melamed teendőkkkel együtt. Cím: Weinbergernél, Bp., Rombach-utca 5. **EGYEDÜLÁLLÓ** nő, jóházból való, kas- rúszra megbízható szigorúan orth. leányt keres az összes házi teendők el- végzésére. Kohn Hanna, Bonyhád. **KERESEK** szeptemberre, elsőrendű tan- erőt II. gimnázista fiamhoz. Perfekt német előnyben. Fülep Mór, Téglás. **MINDENES** szakácsnöt keresek kóser háztartásomba. Ajánlatokat fizetési igénnyel kér: Rosenberg Ede, Nyír- egyháza, Jókai-utca 2.

KERESEK kislányom részére szept. 15-i belépésre, szigorúan orth. nevelésre ké- pes okleveles tanítónót vagy tanárnót az I. gimnázium tanítására. Perfekt német legyen, francia tudás előnyben. Ajánlatokat fizetési igénnyel kér: Bri- ger Andor, Apc.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

JOB zsidóleány felszolgálónak orth. kó- ser pensióba felvétetik. Cím a kiadóban **KÉPVISELETET** keres bérletjeggel rendelkező, széles ismeretséggel bíró biztos fellépésű vallásos ember. „*Minden szakmában jártas*” jelige.

MIKVO részére jártasban levő vízmelegítő számovár eladó. Neustadt Sándor, Szombathely, Szenci-u. 3.

VALLÁSOS, iparjogusolt mechanikus fiatalember vidékre azonnalra kereste- tik. „*Biztos jövő*” jelige.

SZAKKÉPZETT szombattartó segédet azonnalra felveszek rőfös-, fűszer-, vas- és bőrizletembe, fizetéssel és tel- jes ellátással. Tanuló is felvétetik el- látással. Geiger Sámuel, Nagyléta.

IPARJOGUSOLT műszerész, volt tal- mudista benősülhet: berendezett, biz- tos megélhetésű üzembe és géplerakata- ba. „*Jó családból*” jelige.

JÓMEGJELENESŰ orvos külföldön fé- nyes jövedelemmel, feleségül venne szép intelligens urileányt hozományjal. Levelek „*Zivug tajv*” jeligére.

Jeligés hirdetések feladónak cí- meit diszkrécióban tartjuk.

KÉPESITETT rabbi, reprezentatív kül- sejű, magas intelligenciájú fiatal- ember; életét a tudománynak óhajtja szentelni. Mellyik fiatal csinos leány- nak szülei vagy hozzátartozói tennék ezt neki lehetővé? „*Nagy jövőjű*” jel. **FŰSZER-**, vegyes angró-üzletem részé- re egy a szakmában gyakorlott fiatal, szombattartó segédet keresek. Vas- szakmában jártas előnyben „*Ügyes*”. **EGYLETI** fiatal rabbi szerény existen- ciával feleségül keres minden tekintet- ben megfelelő leányt 21 évesig. „*Sze- gény, árva, előnyben*” jelige.

1937. július 16.

JL beszélő vallásos okleveles tanítónót keresek gyermekeimhez szept- ember 1-re. Steiner Ernőné, Gyömrő. **HÁZASSÁGI** ügyekben forduljon biza- lommal hozzám, több mint 500 bel- és külföldi előkelő orth. család címével rendelkezem. „*Diszkrét sadchen*” jeli- ge. (20 fill. továbbítási és 20 fill. vá- laszbélyeg mellékelendő.)

GYAKORNOKNAK ajánlokiz fakeser- kedésbe jobb házból való 18 éves, ko- moly, volt böcher. „*Megbízható, agilis*” **TEXTIL-ÜZLETBE** benősülne 33 éves orth. fiatalember. (Lehet özvegy nő is) „*Szorgalmas 33*” jelige.

SOPRONBAN orth. kóser penzió a Lő- verekben: Klein Regina, Sopron, Felső Löver, Galagonya-köz 5.

KERESEK özvegy hugom részére (egy gyermeke van) 35-40 év körüli szak- képzett gépészt, lehet gyermektelen özvegy is. Fixfizetéses álláshoz jutta- tom. Teljes című leveleket „*Hengerma- lom*” jeligére kérek.

DUNÁNTULRA vagy Pestvidékre állást keresek termény-, faüzletbe. Cím vá- laszlapon „*Volt dunántúli jesivanöven- dék*” jeligére.

SAMESZ-, pénzbeszedői, vagy hasonló más állást keresek, ahol legalább a lak- bért megkereshetem. Cím „*bármely ál- lás*” jeligére a kiadóban.

NAGYUNNEPEKRE - muszaf előimád- kozónak ajánlokiz javakorabeli férfi, *ben tauró*. Ajánlatokat „*Talantumos*” jeligére a kiadóba kér.

FUR WIENER Mittelschülerinnen, 14 und 16- járhig, Gaststellen gegen Deutschunterricht zu Mädchen in orth. jüd. Familien für die Ferien gesucht. Anträge unterm „*Guter Studiener- folg*” an die Administration.

26 ÉVES orth. üvegessegéd vallásos ház- ba benősülne. „*Szakember*” jelige.

AZONNALI belépésre keresek, rövid- kötött-, szövöttáru szakmában jártas, jobb orth. családból való 22 éven fe- lüli megbízható segédet. Ajánlatok igénymegjelöléssel. „*K. C.*” jelige.

BEVEZETETT kisebb nyomdát átven- nek vagy megvennék. „*Esetleg bérbe- vennék*” jelige.

DIVATÁRUSEGÉD hosszú gyakorlattal szombattartó kereskedői családba be- nősülne. „*Vidéki város, 30*”.

NYOMDÁSZSEGÉDET azonnali belé- pésre keresek. Munkakönyvben igazolt 30 havi segédi működés szükséges. Mer- kur nyomda, Encs.

NÉMET menekült idősebb vallásos hölgy Budapesten gyermekekhez vagy háztartásba ajánlokiz. „*Fél napra*”. **FIATAL** házas vagyok, terményben stb. állást vállalnék. „*Szombattartó 21*” jel.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

Budapest, 1937. július 30.
5697. Ov 22.

XIII. évfolyam 29-30. sz.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ליפול גרוסברג

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.

Telefon: 1-233-08. Csekkzámla: 50.791.

Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

Korein Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet

„*Nachmü nachmü ami* — vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet,” mondja a multheti prófétái szózat utján az Örök- kévaló Izráelnek. Végére fog járni szen- vedés sorozata és jönni fog az egye- temes emberiség megváltása, amely vé- get vet a zsidóság évezredes szenvedé- sének. És az e heti prófétái lecke is meg- vigasztalja a *chorban* fölött elcsüggedt Izráelt, mondván: *Hát megfeledezhet-e egy anya a gyermekéről? De, ha mégis akadna ilyen, En azonban nem feledke- zem meg Rólad ...* És így öntenek lelki- erőt Izráelbe, sorra az összes tisó-b'ov- rájshasono közötti haftajrók.

Most kiszabadult ketrecéből az emberi bestia, amelynél kegyetlenebb és véreng- zőbb nincs még az állatvilágban sem. Tajtékozva a zsidógyűlölettől rohan vé- gig az egész földön a fajörület ragadozó állata, nem ismerve kiméletet, sem ag- gokkal, sem védtelen asszonyok és gyer- mekekkel szemben. Az emberiség géniusza eltakarja arcát és szégyenli emberi mi- voltát az — állatvilág előtt.

Kétezer év óta szétszórva az egész földön szenvedni végig Izráel a kisebbsé- gi elnyomottság bajait, de nem pusztult el. Micsoda öserő és i'teni szellem örkö- dik Izráel közösségén, hogy ellen tudott állani a különféle népek szorongatásaj- nak és elnyomásainak. Efelőtt érdemes gondolkodni és annak szellemi és lelki konzekvenciáját levonni. *Itt feltétlenül egy titkos magasabb rendelkező erő fejti ki hatását, hogy Izráel fennmaradjon és teljesítse a bibliában előirt történelmi hi- vatását.* Hisz ha visszapergetjük a világ- történelem lapjait azt olvassuk, hogy a zsidóság a diaszpóra évezredek alatt a testi és lelki kínzás minden válfaját vé- gigszenvedte és mártíromságával megpe- csételte kiválasztottságának fenségét. A történelemből tudjuk, hogy a spanyol zsidóüldözést is rendszeres izgatás előzte meg és midőn ez tetőfokára jutott, vette kezdetét a vagyonekrobzás és kiüldözés, utána az inkvizíció válogatott kegyetlen-

sége. *Abarbanell* szerint több zsidó mene- kült Spanyolországból az inkvizíció ide- jén, mint ahányat Mózes Egyiptomból kivezetett. Teljesen a spanyol minta sze- rint van ma is napirenden a zsidóüldö- zés. *Félművelt demagógok és félbolond izguiók hordják végig a gyűlölet fákljá- rát az országban és nyugtalanítják az éhes tömegeket a zsidók ellen.* Amellett azonban a rendszeres izgatásért maguk- nak külföldi forrásokból kenyérkeresetet biztosítanak. Főleg a Harmadik Biroda- lomból inportált hazug és rágalmozó röpiratokkal árasztják el az országot, hogy így előkészítsék a talaját a prog- rammjukba felvett, életbeléptetendő zsi- dóellenes rendszabályokra. *A XX. század örök szégyene marad, hogy a németor- szági gonoszszágot és örületet a kulturvi- lág türtte, szemet hűnyva a gyalázatos és embertelen zsidóüldözések előtt azzal a képmutató kifogással, hogy nem szabad más ország bűnyeibe avatkozni. Mintha a kegyetlen bestialitás és embertelenség beszűntetése nem az egész világ egyete- mes erkölcsi kötelessége lenne.*

A zsidó problémákat, annak különféle vonatkozásait, mi számbeli gyengeségünk folytán magunk nem tudjuk megoldani. Önként felvetődik a régi zsidó tradíció alapján a végtelen bizalom az Örökké- való iránt, aki nem hagyja el népét. „*Ki laj jittajs Hasém esz ammaj báávür s'maj hagódajl*”. Nem hagyja el azokat, akik mélységes hittel biznak jóságában. Végso fokon tehát Izráel fiainak csak a Mindenhatóba vetett bizakodásba kell a problémák megoldását helyezni. Nem fo- gunk csalódní. Győzni fog az igazság és emberszeretet a durva erőszak fölött, úgy mint a multban azt a történelem is tanusítja. Csak az a szomorú, hogy kor- szakunk, amely a technika óriási fejlő- dése folytán fizikailag sokkal közelebb hozta egymáshoz az emberiséget, nagy társadalmi és gazdasági folyamatokat in- dított meg, — lelkiekben az embereket

eltávolította egymástól. Soha úgy kiélez- ve nem volt a nemzetek és társadalmi osztályok egymás elleni gyűlölete, mint korunkban. Ennek a gyűlöletnek gócpont- jai: fajörületével a Harmadik Birodalom és osztályörületével a Szovjetbirodalom, amelyek az egész világot inficiálják. A régi megállapítás szerint a *bellum om- nium contra omnes* szomorú korszakába jutottunk. Ezt bölcsaink *ikve d'mesichó*, a messiási idő előjelének determinálják...

Könnybe lábadt szemmel tekintünk fel a mennyei trónushoz és kérdezzük, mikor küldöd óh Örökkévaló a megváltás angyalát? Mert ma „a civilizáció korszaká- nak” csúfolt időben teljesen visszasüllyed- tünk a középkori barbarizmus és inkvi- zíciós fanatizmus kínzó kamrájába, a fajörület koncentrációs táborába, ahol teljesen a régi módszer szerint tajtékozó dühvel ront szerencsétlen áldozataira a ketrecéből kiszabadult fúria.

Irgalom Atyja! Mi ugyan rendületle- nül bizunk a Te végtelen jóságodban, hiszünk a részünkre kijelölt szent marti- romságunk magasabb hivatásában, még- is kérdezzük: „*Lomó fajmrü hagajim ájé nó Elajkehém* — miért mondják a népek, hol van hát I'tenük?” Vedd szá- mon szolgálidnak a Te szent neved di- csőségére ártatlanul kiöntött véret. Vess véget szenvedésünknék. Küldd el miha- marabb a megváltás angyalát véd- telen gyermekeid felszabadítására. Elég volt az üldöztetés és megaláztatásból. Szenevedésünk kelyhe már kicsordult. Megérdemeltük már a felszabadulást *misib'ud lig'üló* a szolgaságból a megvál- tásig.

„*Nachmü nachmü ami!*” Vigasztalód- jál tehát népem, vajudik most itt min- den. Recseg-ropog a világpolitika és az emberi társadalom egész szerkezete. Jön- ni fog egy jobb kor, jönni kell a megvál- tásnak és felszabadulásnak. *Nachmü nachmü ami!*

A megmérgezett légkörben

Jesájó könyvének 5. fejezetében, mélyértelmű példázat szól a szőlőről, amelyet tulajdonosa megművelt, gondozott a legszorgalmasabban és édes gyümölcs helyett csak vadszőlőt hozott, amire elhárította, hogy sorsára hagyja, hadd borítsa tüske és tövis, hadd verje fel a bojtortján. A próféta a szőlő alatt a népet érti, amelynek erkölcsi élete, a jognak, az igazságnak szőlője helyett a gazdaságnak mérges bogoyitai tenyésztői ki és ennek kapcsán felemeli szőzátát a társadalom elrontói és félrevezetői ellen. Azt kiáltja a 8. versben: „Jaj azoknak, akik házat házhoz sorakoztatnak, mezőt mezőhöz csatolnak, hogy ne legyen senki másnak helye”. És felhangzik a fenyegető szózat: „Jaj azoknak, akik részegítő italban hősködnék és bátrak az ital fogyasztásában ... elpusztul a nép értelem nélkül ... lealáztatik az ember méltósága”. És suhintja az ostort: „Haj majshé heovajn b'chavél hasov, v'chaavajsz hoagól, cható .. — jaj azoknak, akik huzzák a bünt a hazugság fonalaival és azután kocsikötél vastagságú lesz a gaztett; akik azt mondják, hadd következék be, hadd lássuk az ő cselekedeteit ... jaj azoknak, akik azt mondják a rosszra, hogy jó és a jóra, hogy rossz ...”

Az évezredek próféta intés, tükörképe a mai viszonyoknak és nem is torzítva, vagy nagyítva mutatja be helyzetünket. Az ország közléte igen sok vonatkozásban: a produktív munka, a fejlesztés, a jólét előmozdításának nemes gyümölcsei helyett, a visszavonás, a gyűlölet, a rosszindulat mérges bogoyit és a félrevezetés, az ámtítás, a hazugság bolond-gombáit termeli. Itt vannak a földosztók, a vagyoni viszonyok megreformálói, akik minden szociális bajt másnak a pénzéből és másnak áldozatkészségéből szeretnének orvosolni, hogy ne jusson hely a zsidóknak. („Vhüsavtem l'vadchem b'ke-rev ho'recz") Itt vannak azok, akik egyéni akciókat csinálnak, felelőtlenül rombolnak, pusztítanak és amikor arról van szó, hogy feleljenek tetteikért, kijelentik, hogy nem kell őket komolyan venni, mert „a tett elkövetésekor részegek

voltak.” („Gibajrim listajsz jójin") Ők azok, akik a népet tudatlanságban szeretnék tartani („gól ammi mibli doasz") és elhitetni velük, hogy minden bajnak a zsidók az okai. És azt hiszik, hogyha kivételes törvényeket hoznak, ha az emberi méltóságot lealázzák, legyalázzák („vajisuch ódom vajispa is"), ha a szabadságot guzba kötik, hogy ők féltelenkedjenek, akkor meg lesz váltva a világ. Ők azok, akik felcserélik erkölcsi fogalmaidat: „akik a rosszra azt mondják, hogy jó”, akik az igazságtalanságra, a jogfosztásra, az üldözésre, a gyengék kíméletlen elnyomására, a hazugságra, az erkölcsi fogalmak kigunyolására úgy tekintenek, mint az egyetlen eszközre, amely őket uralomra segíti. Ők azok, akik elbódulva, elkábítva italtól, frázisok borgozótól elbutítva azt hangoztatják: „Hadd jöjjön, hadd következék be, amit ők akarnak”.

És ha az ember azt hinné, hogy ez mind csak túlzás, elő kell venni a napilapokat. Rosszul esik egy erkölcsös, — a jog, igazság, a becsület szeretetében, a gazságtól való visszaborzadásban nevelt — embernek elővenni az ujságokat. Nincs nap, botrány, kilengés, atrocitás nélkül és mindezt a kampóskereszt jegyében cselekszik, a kísérő zenét pedig a zsidózás szolgálja, holott az illetők, akik ellen ezek a merényletek irányulnak, sokszor nem is zsidók. Gyöngyösön letelepednek hitlerista diákok, úgy akarnak berendezkedni, mint a mostani német birodalomban, nem akarnak zsidóval együtt fürödni, dirigálnak és urak akarnak lenni a magyarok portáján. Kispesten meggyilkolnak egy embert, kiderül, hogy a nyilaskeresztes üzemek által teremtett atmoszféra bátorította fel a tettet. A Balaton mellől, innen, meg onnan jelentenek kisebb kilengéseket, amelyek a bennük megnyilatkozó barbár gyűlölet és állati ösztönökkel telített rossz indulat által tűnnek ki: kis fiúk cserkésztabort

HEIDEN JENŐ

OPTIKA — FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókaakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

csinálnak, egyszerre éjjel a szomszéd muhkatáorból köveket zudítanak feléjük, szétszedik a tábor kapuját és az éj leple alatt sikerül megszalasztani a kis fiukat. Azután azt olvassuk, hogy földalatti hirszerzés van megszervezve, mindenütt nézik, hogy egy-egy épülethez nem-e a falusi zsidó szállította-e a fát és egy-egy áldomáshoz nem-e a zsidó pék a kenyeret.

Ismeretlen tünetek ezek? Sajnos nem. Ha a régi német zsidó lapokat olvassuk, akkor látni fogjuk, hogy ugyanilyen viszonyok voltak hat-hét évvel ezelőtt a hitlerizmus uralomjuttatása előtt: a Hakenkreuz-propaganda már behalózta az egész birodalmat és elbódította a nyomorgó, a tudatlan és a változásnál semmit nem kockáztató „Lumpenproletariat"-réteget. Minden nap voltak kilengések. Nem voltak világbotrányok, hanem apróbb verekedések, a templomablakokat beverték, bementek a zsidó temetőbe, felborították a sírköveket és meggyalázták a temetőt. A nyomozó hatóságok keresték a bűnösöket, de inkább nem találták, mint igen és ha a bíróság elé került a dolog, igen enyhé ítéletek hangzottak el azzal az indokolással, hogy a tettesek fiatalok, azt hitték, hogy hazafias célokat követnek ...

Az atmoszféra nálunk most nagyon hasonlít az akkori németországi légkörhöz. A legmegrendítőbb az, hogy a felelőtlenek azt hiszik, hogy a felsőbb hatóságok utasítására alsóbb közegek jóindulattal, vagy legalább semlegességgel nézik, vagy elnézik a dolgokat.

Mi ezzel szemben a teendők? Állandóan hangoztatni kell a latin közmondást a hatóságok felé: „Principiis obsta”. „Az első lépéssel szemben tanusíts ellenállást!” A zsidó közönség egy része, mondjuk, nagyzási hőbortban szenved, mindent nagyítva lát, a szunyogcsipésnél már kigyómarásra gondol, de viszont a hatóság ne szenvedjen kicsiségi hőbortban, ne bagatellizáljon le mindent. Kis okok, nagy okozatok. Mi, zsidók pedig viselkedjünk szerényen, önérzetesen, a törvény keretein belül és reméljük, hogy közéletünk szőlőjében a megértés és a becsületesség nemes gyümölcsei megérelődését is megérjük, ahogy ez még negyedszázad előtt megvolt.

Gleichenberg-fürdő

Theresienhof

szálloda, pensio, vendéglő. Központi fekvés, világos és tágas szobák, nagyon jó, szigoruan orth. konyha, teljes pensio is (S 7.50-től). Imaterem a házban.

Az ünnepek miatt már most szerezz be gyerekének tankönyveit és iskolaszereit GONDOS SÁNDOR könyv és papírüzletében VI., Andrassy-ut 53.
(Telefon: 117-122)

Egy esküvő tanulságai ...

Egy dunántúli városból kapjuk a következő levelet:

Egy itteni előkelő ügyvéd leányának esküvőjére készült a hitközségünk. Egy vidéki városban ez természetesen szenzáció. Délután 3 órakor a rabbi is megjelent, hogy a chüpő-szertartást végezze. A völégényt éppen a chüpő alá akarják vezetni, amikor gondol egyet, odalép a rabbi elé és kijelenti:

— *Be akarom vallani, hogy az én anyám született katolikus volt, apám zsidó, de kitért ...*

Közben Pestről jön sürgöny, hogy a rituális esküvőt nem szabad megtartani. Óriási nyugtalanság a vendégek között. Mindenki kíváncsi, mi lesz. Közben jön Pestről a másik sürgöny, hogy a dolog tisztázódott, a völégény a vallástörvény szerint zsidó, a vallási szertartás ellen semmiféle törvényes akadály nem emelhető. Kissé feszült hangulatban lefolyt azután a chüpő. A völégény maga nem érezte át a helyzet kínos voltát, mert a bróchok alatt jobbra-balra hangosan köszöngetett a hölgyeknek. Az eset után a hitközség tagjai pertraktálták az ügyet. Nemis annyira a völégényt, mint apóstát kárhoztatták: *orthodox hitközség tagja és még arra sem kíváncsi, milyenek is jövendő vejének vallási viszonyai?* Mások a rabbit sajnálták. Valaki elmondta az ismert anekdotát:

— A rabbi az uccán purim után találkozik egy fukarságáról ismert hitközségi taggal, aki purimra egy fillért sem küldött neki. A bál-bósz oly arcátlan, hogy nem elégszik meg azzal, hogy „smucig” volt, még meg is kérdezi a rabbitól, hogyan sikerültek a purimi bevételei? „Higye el, hogy nagyszerű jövedelem volna, ha még 2-3 olyan bálbószom volna mint Ön”. „Hogyan? Hiszen én elvből nem küldök semmit?” „Tudom, éppen ezért kívántam magamnak 2-3 olyan bálbósz, de sajnos 30-40 van ilyen, képzelheti tehát milyen volt az ezidei purim”. Ilyen a mi rabbink helyzete is. Ha csak 2-3 ilyen „előkelő” ügyvédje volna, akkor még jó volna, de sajnos tucat számra vannak, ezért néz ki a mi kilenik így ...

Eddig szól a levél.

A dolog nem olyan vicces, hogy anek-

Sátoraljaujhelyen felfüggesztették a teljes vasárnapi munkaszünetet

Sátoraljaujhely, július 28. Mint ismeretes, a vasárnapi munkaszünet legutóbbi rendezése során elrendelték, hogy az u. n. megyei városokban a fővárosra szóló rendelkezések érvényesek a vasárnapi munkaszünettel kapcsolatban. Ehhez mérten nálunk is elrendelték, hogy a fűszerüzletek reggel 7—8-ig nyitva tartanak ugyan, de csakis romlandó élelmiszereket árusíthatnak, a többi üzletek azonban kötelesek teljes munkaszünetet tartani.

Ujhely mint határváros tudvalevőleg amugyis sokat nyög a gazdasági krízis alatt, a teljes vasárnapi munkaszünet pedig már azért is súlyosan érintette, mivelhogy pld. a szomszédos Sárospatakon az összes üzletek nyitva tarthatnak reggel 6—9-ig és így a város és környék népe vasárnap Patakon szerezte be szükségleteit.

Egy évi nehéz munka után azután sikerült a Kereskedői Körnek a polgármester intervenciója folytán a kereskedelmi minisztérium kieszakólni, hogy ná-

dótával lehessen befejezni, de nem olyan tragikus, hogy kétségbe kellene esnünk. Osztatlan orth. hitközségben a dolog természetét szerint a tagok egy része még neológ hitközségben is rossz zsidónak számítana. De éppen ezért a fentírt esetből két tanulságot vonhatunk le:

1. A felekezeti anyakönyvelés ügyét állandóan napirenden kell tartani és csak olyan párokat szabad összeadni, akik val-

lunk is nyitva lehetnek az összes üzletek vasárnap reggel 6—9-ig. A rendelet — mely mutatja, hogy ilyen esetben, szívós munka által a helyi hatóság révén lehet eredményt elérni — már életbe is lépett és érthető megnyugvást keltett különösen a szombattartó zsidóság körében.

Ebből az alkalomból azonban önkéntelenül eszünkbe jut a máti haftajro szava: „m'horszájich imachrivájich miméech jéczeü — lerombolód és elpusztított saját körödből indulnak ki”. Ugyanis, alig-hogy lejtött a rendelet, mozgólódni kezdtek ellene egyes antiszemita velleitású kereskedők és ívet köröztek a rendelet visszavonására érdekében, mely ívet egyes szombatszögő zsidó kereskedők is aláírtak!

A Zsidó Ujság nyilvánossága előtt felszóltam városunk zsidó lakosságát: *boj-kottáljuk ezeket a hitvány szombatszögőket, mindaddig, ameddig nem vonulnak vissza ezen a hithü zsidóságra föltötte sérelmes akciójuktól.*

Klein Lajos.

lásilag anyakönyvelve vannak.

2. Orth. hitközségben azon kell féltékenyen őrködni, hogy azok az elemek, akiket a helyi helyzet tart csak orth. hitközségben és akiknek a helye csak szélső neológ hitközségben volna, ne jussanak irányadó szerephez a hitközségben, sőt szellemi, vallási, erkölcsi ügyekben még beleszólást sem szabad engedni nekik!

Orth. kóser sajt, vaj, idei juhturó

Özv. PAPPER DEZSO-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30. Nagyban Kicsinyben

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-pensió!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és Tatraska Lesná-n Villa Erika, p.p. Tatr. Lomnica, Tel. 28.

Elsőrangú házak. Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerten elsőrangú ellátás. Elő-utószobában 10% kedvezmény. Bővebb felvilágosítás:

MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Az Orczy-templom idejéből...

Irja: Löffler Henrik, a bpesti orth. hitk. főtiktára

VII.

Kegyeletsértést követnék el, ha elmulasztanám megemlíteni, hogy a hitközség kiépítési munkájában a nők, ill. a tagok feleségei is kivették részüket. Ügyeltek arra, hogy otthonuk nemcsak külsőleg viselje magán a vallásosság bélyegét, hanem a házvezetés ténylegesen betartására, a zsidó életet az ő számukra kijelölt, el kell látni azokat a feladatokat, amelyeket a vallás az ő hatáskörükbe utalt.

Egyebek közt látták, hogy a jótékony-ság egyéni gyakorlása nem elegendő, nem felel meg a hagyományos fogalmaknak. Ezért elhatározták, hogy a szülőkködök intézményes támogatását megszervezik. A későbbi években oly szépen fejlődő orth. nőegyletnek alapját már akkor lefektették. Alapszabályok nélkül, közgyűlések és egyéb bürokratikus eljárások mellőzésével, maguk közt jelöltek ki egy női csoportot azzal a rendeltetéssel, hogy a támogatásra rászorulóknak közvetlenül segítséget nyújtsanak. Nem várták be, hogy a sorsüldözött hozzájuk forduljon, hanem ők keresték fel az elhagyottakat. Ebben a nőbizottságban helyet foglaltak: Reich Ignácné (az akkori orthodox közvetítő bizottság elnöke-neje), Fleischmann Mórné, Freudiger Mózesné, Trébitsch Márkusné, dr. Schächter Jakabné, Frankl Hermanné, Löffler Simonné urasszonyok. Nemes hivatalukat minden cím és jelleg nélkül

gyakorolták. Egyetlen tiszteletbeli állást kreáltak: az elnöknői tisztséget, amelylyel az akkori rabbinét R. Chájim Szajfér feleségét tisztelték meg. Maguk között felosztották a szerepeket: ki látogassa meg a gyermekágyasokat, ki szervezzen étellemezést a szegény betegeknek, ki gondoskodik árva menyasszonyok kegyelvényének megszerzéséről, szegénysorsú gyászolókat ellátásáról a gyászhat alatt, ki járjon el egyéb rendkívüli sürgős esetekben és mily módon történjen a szükséges intézkedés. Alig volt rá eset, ha valaki jogos kérelemmel hozzájuk fordult, hogy kivánsága teljesíthetetlen maradt volna. Ezt a magasatos missziót sok éven át gyakorolták, amíg egy egyesületi alapon álló nőegylet megszervezése 1910-ben dr. Schächter Jakabné vezetése mellett az Orczy-házban létesült.

Magas nivóját a hitközség már elérte 1886-ban, mikor R. Chájim Szajfér halála bekövetkezett. Ez a haláleset megrendítette az egész hazai orthodox zsidóságot, mert elvesztett benne egy vezérférfiút, aki bátorsággal, m'szivűsszal hane-fessel kiállt a porondra az orthodox érdekek megvédésére. De elsősorban természetesen a mi viruló, fejlődő hitközségünk érezte a nagy csapást: lelkiezér nélkül maradt. Kidőlt a nagy harcok. A vezetőségre nehéz feladat hárult. Folytatni kellett a hitközség belső konszolidációjának biztosítását és egyúttal törekedni kellett pótlásra is, a nagy úr betöltésére. Sok kombináció merült fel és 3 év telt el, amíg 1889-ben sikerült a legmegfelelőbb férfiút, Reb Koppel Reich verbő főrabbit erre a fontos tisztségre megnevezni.

Rabéni Koppel Reich z. c. l. egyénisége sokkal frissebben él emlékezetünkben semhogy szükséges lenne őt bemutatni a nagyközönség előtt. Mindazonáltal igyekezni fogok vázlatosan körülírni azt a fontos missziót és kiváló munkát amit ő az Orczy-templomban teljesített és a Kazinczy-templomban folytatott, hitközségünk és az egyetemes orthodoxia dicőségére. (Folytatom)

Reformzsidók „világkongresszusa”

... Hollandiát, mint mindenütt, különféle zsidók lakják, de a hitközségek intézményei teljesen konzervatívok, a rab-bik és az alkalmazottak a tradíciók szellemében és előírása szerint működnek. Ép ezért a reform nem talált talajra, a vallásszabadság eme országában. Azt mondják, hogy utoljára 80 évvel ezelőtt kísérelték meg egy reformhitközség megalkotását. A szervezési előmunkálatok megtörténtek, elhatározták, hogy az imádkat megrövidítik, a bójnapokat nem tartják meg, peszachból csak az első és hetedik napot fogják megünnepelni, s így tovább. A legutolsó értekezleten, amelynek eredményével ki kellett volna lépni a nyilvánosság elé, azután felkelt az egyik úr s kijelentette:

— No, most uraim, legjobb lesz, ha az egészet lefújjuk, miután jól megtanácskoztuk az ügyet ...

A csodálkozó pillantásokra ezután az illető folytatta a következőképpen:

— Nézzék, uraim, eddig hogy volt. Az orthodoxok mindent igyekeztek megtartani, mi pedig semmit; így mindketten jól jártunk: ő nekik meg volt a lelkiük nyugalma, nekünk a kényelmünk. Most azonban az új alakulat szabályait kötelezőnek kell elismernünk, ha becsületes emberek akarunk lenni. Az új szabályzat értelmében például peszach első és hetedik napját kell csak megtartanunk, — de, hát akarunk mi egyáltalában tartani ünnepeket, nem jobb a régi állapot? ...

Ezek az őszinte szavak megtették hatásukat és az egész terv megbukott. Évtizedek után megváltozott a helyzet. Ugy-látszik, hogy a Németországból kiűzöttek egy része magával hozta a német reform gondolatát Hollandiába és most külön községbe tömörülnek. Sőt, most az u. n. „liberális” zsidók „világkongresszusát” Amsterdamban tartották, angol és amerikai reform-hitszónokok közreműködésével. Szombaton délután előadást tartottak, beszéltek az „ajneg sabosz”-ról és ugyanakkor hódoló táviratot küldöttek a holland királynőnek. A szombat megsze-gése éppen ebből az alkalomból különösen kirívó, mert Hollandia ideálisan türelmes a szombattartó zsidósággal szemben s megengedi, hogy a szombaton zárva tartó kereskedő vasárnap egész nap nyitva tarthat. Csak hogy a reformereknek ez a gesztusa olyan, mint amikor a zül-lött lengyel-zsidó Magyarországra jön — békeidőben mondták ezt — levágatja a pajeszát és ezután tréfát akar enni, de mivel több pénze nincs, fagygyugyert-tyát vásárol és ezt rácsálja, mert hogy valamivel csak meg kell mutatni, hogy — modernnek vagyunk. Így gondolkodtak a most Amsterdamban gyülekező reform-erek is.

A Szentföld felosztásának terve körül

London, július 23. A Peel-bizottság jelentése szerdán este került az alsóház elé. A Chamberlain-kormányt itt kinos meglepetés fogadta. Nemcsak a liberális és munkáspárti szónokok foglaltak élesen állást a felosztás ellen, hanem a konzervatív képviselők egy része is elvetette azt a salamoni módot, ahogyan az angol királyi bizottság a zsidó-arab problémát meg akarja oldani.

A kormányt nyilvánvaló vereség érte a vita során és a nemzetközi sajtó megállapítása szerint Palesztina felosztásának terve megingott.

Semmiesetre sem lehet számolni azzal, hogy a terv abban a formájában, ahogyan azt lord Peel és társai elképzelték, valósággá érhetik. A nyílt vereségtől csak az utolsó pillanatban mentette meg a kormányt az a Lloyd George és Churchill által beterjesztett kompromisszumos javaslat, amely előadta az alsóház ülésfoglalását a kérdés lényege fölött.

Palesztina felosztásának problémáját a kormány kénytelen lesz újabb vizsgálat tárgyává tenni

és végleges határozathozatalra csak ezután kerül majd sor.

A Palesztina jelentés alsóházi vitájával egyidőben tartották meg Londonban Anglia és Irország cionista szervezeteinek kongresszusát lord Melchet elnöklétével. Az Executivet Brodetzky professzor képviselte. Lord Melchet megnyitó beszédében kifejtette: Meg vagyok győződve róla, hogy sosem fogunk belétörödni mozgalmunk megsemmisítésébe és soha olyan kísérletet elfogadni nem fogunk, amely a palesztinai nemzeti otthon végét jelentheti. Minden erőnkkel kiüzdeni fogunk olyan megoldás kivívásáért, mely a nélkülöző milliók számára Erec Jiszroelben menekvést jelent.

Brodetzky professzor emelkedett ezután szólásra és kifejtette, hogy a jelenlegi helyzetben a zsidó történelem során eddigelő páratlan kérdés fölött kell dönteni. Az elmúlt kétezer év alatt nem volt még hang, amely független önálló zsidó államról beszélt volna. Most kétezer év után olyan helyzet előtt állunk, hogy a helyzet kivizsgálására és a javaslatok készítésére kiküldött királyi bizottság zsidó állam létesítését javasolja, független, önálló zsidó államát. A látszat az, hogy

elsőik a cionisták kell, hogy legyenek, akik ennek a nagysz. rú eredménynek örvendenek. Mégis, sehol sincs öröm. Megoldást kell találni, de ezt nem lehet hangulatok és szavak alapján elérni. Olyan válság előtt állunk, melyhez fogható évszázadok óta nem volt. Megoldást csak a kongresszus fog találni. Elet-halál kérdéséről van most szó. Mi halhatatlan nép vagyunk.

Bennünket nem lehet megsemmisíteni, minket nem is fognak megsemmisíteni, 1937-ben sem ...

A főmufti trükkje.

Tiso B'óvkor a Nyugati Falnál

Jeruzsálem, július 26. A Peel-jelentés kihirdetése után és különösen, hogy az alsóház többsége ellenszegült az ország felosztására irányuló kísérleteknek, viszonylagos nyugalom következett be Palesztinában az arab lakosság körében is. Épp ezért nagy szenzációt kelt, hogy a Palesztina-kormány elfogatási parancsot adott ki a főmufti ellen azzal a váddal, hogy újabb lázadást akart előkészíteni az országban. Az elfogatási parancsval egyidőben a kormány rendkívül szigorú intézkedéseket tett a rend fenntartására.

A főmufti az elfogatási parancsról értesülve, ravasz trükkel védekezett a letartóztatás ellen: az Omar-mecsetbe menekült, ami a mohamedánok szent helye és oda angol hatóság nem teheti be a lábát.

A katonaság erős kordont vont a mecset köré és várja a lehetőséget a főmufti letartóztatására, ez azonban kijelentette, hogy akár hat hónapig is a mecsetben marad. Az alsóházi szavazás egyébként mérsékelt hatást váltott ki az arab lakosság körében. Az a hangulat, hogy az alsóház szavazata után meg fogják kísérni az ellentétek áthidalását. Ugyanez a vélemény zsidó körökben is. A javaslat ellen az alsóházban megnyilatkozott erőteljes ellenállás bátorítóan hatott. A zsidó vezetők mindamelllett szkeptikusan itélik meg a helyzetet, mert a palesztinai kormány már intézkedéseket is eszközölt a tervezett területi megoldás irányában. Erősen kedvező a hangulat az arab-zsidó

közeledés és közvetlen tárgyalások lehetőségének megteremtése felé.

Tiso B'óvkor az egész Szentföldön zsu-folva voltak a zsinagógák és a „kinajsz” panaszimákat hangszórókkal közvetítették a templomok előtt összegyűlt tömegeknek. A Kajszel Maarovi (Nyugati Fal) előtt egy 20.000 főt számláló zsidó tömeg vonult fel a legnagyobb rendben, az emberek arcukat szorították a Szentély eme maradványának szent köveihez, megcsókolták a falat és a zsoltáros fogadalmával: „im eskóchéch jerusolajim tiskach jemini — ha efledelek Jeruzsálem, száradjon el jobбом”, demonstráltak a felosztási terv ellen, mely Jeruzsálemet a zsidó államon kívül akarja hagyni.

Alexander Vilmos.

Hogyan volnajokb...

A vallásos zsidóság a Szentföldre való igényét, bibliatörténelmi joga alapján követeli, amelyről, vagy akárcsak: amelyből, lemondani sohasem fog. Nem kábitja el őt még az a csalfa lidérefény sem, hogy egy miniatűr zsidó államot az ő sa-ját akarata szerint ő maga fogja kormányozni. Hamár pedig itt tartunk, meg kell hogy mondjuk azt is, hogy ezen lát-szólagos jogengedmény a vallásos zsidóságnak nem előnyére, hanem inkább hátrányára szolgál. Az új zsidó ország hatóságai szerveinek megválasztása ugyanis az ország többségének akaratát szerint történe és a többség bizalmi emberei által lenne betöltve; mint egyes zsidó nemzeti lapok már megemlítik, az államfői állás betöltésére például a cionista szervezet jelenlegi elnöke van kiszemelve. Képzelnék most el, ha a vallásnegligáló „Hisztádrut” szervezet hatalomra kerülne, milyen „előnyököt” nyujtana az a vallási nevelés fejlesztéséhez? Ha pedig vallásunk megvédése érdekében panaszt akarnánk emelni, kihez fordulnánk? Az állami kormányzás szuverén volna, amelybe nem lenne más országnak beleszó-lása. A vallásos zsidóság a saját testvéreinek lenne kiszolgáltatva, ami a mai helyzetnél lényegesen rosszabb. A hagyományhű zsidóság tehát, ha nem tudja jogait a vallás szelleméhez mérten érvényre juttatni, nolens-volens inkább a jelenlegi helyzet fenntartását kívánja.

Rubinstein László (Nagyvárad)

Eredeti angol szövet-különlegességek
Kazár Nándor
 posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával kapcsolatos orthodox internátusba Vácon
 megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Internátusi díj évi 700 pengő.
 Prospektust küld: **HERSCH ALAPITVÁNYI INTERNÁTUS, VÁC**

Divatos, izléses parókák hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
 Hajműterem, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 28

A német zsidók már-már azt hitték, hogy R. Joselmann nagy megtiszteltetése után sorsuk jobbra fordul, de akkor váratlanul újból beborult a láthatár fölöttük. Egyházi viszálykodás következtében a parasztság között rendkívül nagy izgalom uralkodott. A nemesektől és papságtól elnyomott parasztság úgy gondolta, hogy elérkezett az ideje, az elnyomottság bilincseit magáról lerázni. Titkos szervezés keletkezett, amelynek jelszava volt: „El kell pusztítani a nemeseket, a papokat és a zsidókat”. Természetesen: a legvédtelenebbek a zsidók voltak. Mindenünnen jött a hír, hogy fosztogatások kezdődtek és a zsidók élete sehol sem volt biztonságban. R. Joselmann ostromolták oltalomért. Ő tanácstalanul nézte a dolgokat, amíg egyszerre megtudta, hogy 1525-ben az elzasi *Aldorf* apátság mellett összegyülekeztek a vezetők, hogy egyöntetű eljárást megbeszéljenek. R. Joselmann elhatározta, hogy felkeresi ezeket a rablóvezéreket. Hiába könyörögtek neki családtagjai, ismerősei, ő kitarított elhatározása mellett, sőt viszályosított minden kíséretet. Azt mondotta: ha I'ten sikeressé teszi utamat, nincs szükségem kíséretre, ha pedig nem, minek rántsak másvalakit bajba.

Hideg téli éjszaka volt, amikor R. Joselmann nekiindult veszélyes útjának. Elérkezett egy hegyre, amelynek lábánál nagy erdő terült el. Az erdőből különös hangok hallatszottak. Majd olyan volt, mintha farkas-üvöltés lenne, majd úgy hangzott, mint macskanyávogás, közben énekszó hallatszott. Elérkezett az erdő szélére. Eppen be akart lépni. Egyszerre farkas-üvöltés hangzott el, jobbról-balról egy pár sötét alak elébe ugrott és nyersen rákiabáltak.

— Vissza, testvér, itt nem lehet átmenni, csak akkor, ha elmondod a jelszót.

R. Joselmann halálos veszedelemben került. Hallgatott. Erre nem volt elkészülve. Az alakok egyike nyersen ráförmed:

— Gyorsan mondd meg a jelszót, különben végünk veled.

Erre zaklatott szívéből feltört a sóhaj: „*Lijsioszchó kiviszi Hasém*” (segítségemre remélek oh I'tenem).

— Nem az a jelszó — mondotta az egyik paraszt és már felemelte a szekercéjét, hogy rásujtsa.

Eppen akkor kibujt a hold a fellegek mögül és rávilágított R. Joselmann arcára.

— Az I'tenért, kiáltott a visszaugró szekercés alak. Majdnem széztúztam az én jótevőmnem fejét. Joselin úr, hát maga egészen megzavarodott, hogy ide mer jönni és megöletni magát?

— Oh, *Dietrich* úr, szólott R. Joselmann fölélegezve. Az I'ten kegyelme nem hagyott el engem most sem. Hogyan jön ide *Dietrich* úr, azt hittem, hogy Svájcban van.

— Joselin, most ne beszéljen, ne kérdezzen, hanem meneküljön innen.

— Már pedig én el akarok menni a ti vezértekhez, hallottam, hogy az altfordi apátság mellett tanácskoznak. *Dietrich* úr, vezessen engem oda.

— Alljon el ettől a szándékától, életébe fog kerülni! — I'ten megoltalmaz, vezessen oda!

Erre *Dietrich* háromszor nyávogott, amire egy fegyveres paraszt lépett elő a rengetegből.

— Barátocskám, helyettem örködjél te, én ezzel az úrral, a barátommal elmegyek.

Ketten indultak a kápolna felé, hideg, szép holdsugaras éjszaka volt. Elérkeztek egy helyre, ahol száz ember állott fegyveresen. Közöttük kivált egy hatalmas sötéthajú biborpiros arcú férfi, akinek kezében hatalmas kard volt.

Elébe lépett a gyülekezetnek és azt mondotta: „Üdvözöllek benneteket, először énekeljük el a szövetség dalát”. Vad ének hangzott el, utána kard- és szekercésattogás, majd felhangzott a vezér szava. Azt hangoztatta, hogy egyszerre ki kell törni az egész országban a parasztlázadásnak és nem szabad addig pihenni, amíg el nem pusztulnak a zarnokok, a nemesek, a papok és a zsidók.

— Ne mondd azt: „a zsidók” — kiáltott harsányan R. Joselmann.

Az egész gyülekezet csodálkozva nézett körül. Nem tudta, ki az a bátor ember, aki a vezért (a világtörténetből tudjuk, úgy hívták: *Thomas Münser*) félbe merte szakítani. Pillanatnyi csönd után teljes erővel kitört a megbotráncolás moraja.

— Hogy jön ez ide, a mi titkos gyülekezetünkbe, üsések le — kiáltották közbe.

— Maradjatok csak csendben — szólott a vezér. Először meg kell állapítanunk, ki volt az az áruló, aki behozta ide ezt az embert.

Mindenki hallgatott.

— Lépj tehát elő, szólott a vezér és mondd meg, ki vezetett ide.

R. Joselmann előlépett és önmagában imádkozott, hogy mostan segítse meg I'ten.

— Uram, én nem vagyok áruló és nem mondom meg, ki vezetett ide.

— Nevezd meg, mert végezni akarok veled.

— Nem!

— Majd kényszerítünk téged.

— Mit tehettek nekem? Megöltök engem, de azért én árulóvá nem leszek.

A vezér egy pillantására odalépett egyik paraszt és megsuhintotta a szekercét R. Joselin feje fölött. R. Joselmann nyugodtan várta a halált, de akkor a vezér újabb intésére a szekercés ember hátrahúzódt.

— Te zsidó, látom hogy bátor ember vagy. Most mondd meg nekem, miért tolokodtál be titkos gyülekezetünkbe. Hiszen én nem hiszem, hogy el akarsz bennünket árulni a papoknak és a nemeseknek.

— Ugyis van. Csak azért jöttem, hogy testvéreim életét megmentssem. Mit akartok a zsidóktól? Ha elnyomóitok ellen fellázadtok, akik titeket kiszipolyoznak, az a ti dolgotok. De talán mi is a ti elnyomóitok sorában foglalunk helyet? Hát mi nem vagyunk úgy elnyomva és kiuzsorázva mint ti? Talán miénk az erdő és vadja, a folyó és halai? Miénk talán a föld és a termése? Mi üldözzük a ti asszonyaitokat és lányaitokat? Hiszen ti tudjátok, hogy nem lehetnek szántóföldjeink, ipart nem üzhetünk, de azért adót kell fizetnünk, rettenetes nagy adókat, amellet ki nevet minket a nemes, ép úgy mint a pap, a polgár, a paraszt és jobbágy. És most ti azzal akarjátok megkezdeni a ti szabadságharcotokat, hogy minket leüssetek és felkoncoljátok? Miért? Állunk talán a ti utatokban?

Csendes mormogás hallatszott a tömeg között. Az egyik is, másik is mondotta: „*tulajdonképpen igaza van*”.

— De ti nem valljátok az igaz hitet!

— És ti talán igen? Kérdezzétek meg *Luthert*, aki másképen hiszi, mint az altfordi apát. Kérdezzétek meg *Zwinglit*, aki azt mondja, hogy *Kálvin* hite nem igaz. Talán meg akarjátok ölni mindazokat, akik másképen hisznek mint ti?

— Nem, azt nem akarhatjuk.

— *Akkor hagyjátok bennünket békében*. Nagyon kérelek benneteket, urak, I'ten szent nevére! Intézetek írást a szövetségeseitekhez, hogy ne ontsanak ártatlan vért, kímljenek bennünket, mert az igazságos I'ten nem enged diadalra jutni olyan eszmét, amely ártatlan vér kiontásával beszennyeződik.

(Folyt. köv.)

Ami szemet szúr és vérszemet okoz

A külföldi zsidó lapok nagy megbotráncolással írnak arról, hogy a pesti hitközségek — a polgármester ajánlatára s tanácsára — elrendelték a héber betűs פּוֹרְטָל feliratok eltávolítását. Azon, hogy a külföld megbotráncolják, nem csodálkozunk mert hiszen valóban érthetetlen, miért ne lehessen 3 héber betű feltüntetve olyan intézményeknél, amelyek a zsidó vallástörvény egyik sarkalatos előírását, a ritualitást hirdetik? (Jóllehet számos cég — különösen neológ mészárszék — egész héber táblákat tett ki üzlete elé!) A Rákóczi-úton egy kávéház előtt nagy táblán olvasható pl. görög betűkkel, hogy itt kaphatók „*Ephemerides Hellénikáj*” azaz görög hírlapok. Belvárosi szőnyegkereskedők cégtábláin ékes sémi arabeszkés cirádák is láthatók. Miért szúr tehát szemet éppen az a betűtípus, amelyből a tudósok megállapítása szerint a mai írás, a kultúra mai kifejezőeszköze származik? „*Man merkt die Absicht und wird verstümmt*”.

Amikor a külföld megbotráncolják, akkor ennek más oka is van. A mai zsidó gólusban jól esik, hogy egész szabadon lehet beszélni a más országokban dúló antiszemitizmusról. Ilyenkor saját baját ártatja az illető ország zsidó sajtója. Milyen jól esett a lengyel-zsidó lapoknak kifsírni magukat a megbotráncolásuknak kifejezést adni a hitlerista események miatt! A német lapokban pedig tekintélyes helyet foglaltak el a külföldi zsidóság gravamenjei fölötti éles kritikák. A magyar irodalomtörténet is tud arról, hogy az ötvenes években a gúzsba kötött sajtó rendkívül erőlesen követelte az írek és a lengyelek szabadságát. Epen ezért igazán kegyetlen eljárás, hogy a német sajtódiktátor megtiltotta a zsidó lapoknak a lengyel és az olasz kormányok ténykedéseinek bírálását.

A mi szempontunkból nézve: a dolognak van mindentől eltekintve egy nagyon sajnálatos pontja. A kóser táblák eltávolítása hatósági tanácsra történt. Ez az, ami megdöbbentő. Amikor a hatóság azt mondja, hogy tegyük ezt vagy azt, különben nem garantálja a felekezeti békét, vagy a személybiztonságot, vagy ilyesfélet, akkor tulajdonképp oly jogállapotba kerültünk, mint amikor az egyetemeken a tüntető, erőszakoskodó, felelőtlenül kilengő diákok „eltanácsolnak” egyes zsidókat az egyetemről, akiket felvettek s akik joggal ott vannak. Tanácsolni: erkölcsi testületeknek kell, nem pedig hatalmi eszközökkel rendelkező hatóságoknak. *Miért nem tanácsolják a hatóságok egyes tömörüléseknek, hogy ne rajzoljanak horogkereszteket, hogy ne Erger-bergyezzenek? Miért csak a héber felirat*

A budapesti „Jisüv Erecz Jiszroél” jelentése a Knészijó G'dajlóra

A Marienbadban rövidesen összeülő orth. zsidó világkongresszusra a budapesti „*Jisüv Erecz Jiszroél*” szervezet részletes jelentést küldött. A jelentésből kiemeljük a következőket:

— A „*Jisüv Erecz Jiszroél*”-mozgalom a régi Magyarországon az orthodoxia körében 1918-ban kezdett látható formát ölteni. A kezdeményezést a *Machziké Hadasz*-egyesületek ragadták meg, amelyek előzőleg is vallásérvítő tevékenységük következtében népszerűek voltak. A háború befejezése után a csornai és nyitrai egyesületek vezetői felhívást intéztek a közönséghez és feltárták, hogy az új helyzet új kötelességeket ír elő. Érsekújvárra nagy gyülekezetet hívtak össze, ahol ennek a munkának céljaira megalapították az „*Ahavasz Czujajn*”-egyesületet. Majd újabb felhívást bocsátottak ki, amelyet aláírtak *Katz* (Nyitra), *Fellner* (Sátoraljaiújhegy), *Tigermann* (Érsekújvár), *Kohn* (Csorna), *Baneth* (Szombathely), *Sussmann* (Csuz-Bpest) főrabbi. A felhívás azt hangoztatta, hogy a hitű zsidóságnak ki kell küzdenie azt a jogot, hogy a Szentföld berendezésében el nem mellőzhető tényezővé legyen.

— 1919 elején a mozgalomnak már külön közlönye volt, melyet *dr. Klein Hermann* kismartoni (jelenleg Berlin) főrabbi szerkesztett. A Budapestre áthelyezett és „*Jisüv Erecz Jiszroél*” nevet felvett egyesület újra a nyilvánossághoz fordult s a felhívást többek között aláírták a megboldogult *Reich Koppel* budapesti főrabbi és *Frankl Adolf* országos elnök, nemkülönbön *Sussmann Viktor* rabbi, *Freudiger Abraham* elnök és *Klein Márkus*. Az ezután bekövetkezett viharos idők és az ország feldarabolása lehetlenné tették a további munkát.

— 1932-ben a *Tiferesz Bachurim* egyesületekben tömörült fiatalság között élénk érdeklődés nyilvánul meg a szentföldi letelepedés iránt, mindenütt akadnak „*alijó*”-csoportok, összeköttetésbe lépnek a jeruzsálemi Aguda-központtal,

szúr szemet? Pedig ez a körülmény csak arra szolgál majd, hogy vérszemet kapnak azok az elemek, akik fittyet hánynak a hatóságok tanácsaira, sőt hatalmi intézkedéseire. Ez, a kis kóser ügynek

valamint a frankfurti „*Keren Hajisüv*” vezetésével és így sikerült a Szentföldre kijuttatni évenként 2—3-szor egynehány fiatalembert, akik ott elhelyezkedést találtak és vallási szempontból is mindenképen beváltak. Ennek a mozgalomnak más anyagi alapozottsága nem volt, mint a „*prüto jajmisz*” (a „mindennapi fillér”-adomány) mégis hódított.

— 1933-ban óbudai *Freudiger Abraham* elnök kezdeményezésére Budapestben megalakult a „*Jisüv Erecz Jiszroél*”-egyesület, amely igen népszerű lett a hitközség tagjai között. De közbejötték különféle zsidó politikai meggondolások, amelyek megakadályozták a munkát. 1936-ban azután az országos orth. központi bizottsággal való egyetértésben újraszerveződött az egyesület. A nagyszámú rendezett újjászervező üléseken a szónokok rendszerint *Sussmann* rabbi, *Freudiger* hitk. elnök, *Klein Márkus* saszeheva elnök és *dr. Deutsch Adolf* igazgató voltak. Az egyesületnek jelenleg 300 tagja van, akik havi és alapítványi hozzájárulásaikkal fedezik a „hach-sara” és egyéb szükségletek költségeit. Az új egyesület szoros nexusban van a „*Keren Hajisüv*”-vel és többször volt alkalma a vezetésnek *Ehrmann* doktorral (Frankfurt) eszmét cserélni a további fejlesztés ügyében. Az 1936-i marienbadi előkészítő gyülekezet (*Knészijó M'chino*) alkalmából az egyesület kiküldte óbudai *Freudiger Lipót*, *Klein Márkus*, *dr. Deutsch Adolf* vezetőségi tagokat. Legutóbb *Horovics Jenő* jeruzsálemi rabbi jelenlétében és közreműködésével nagy összegű jótétel volt, melynek eredménye gyanánt az orth. központi iroda vezetésével gyűjtés indult meg szentföldi célokra, a közelgő *smittó-év*vel kapcsolatban.

— A „*Jisüv Erecz Jiszroél*”-mozgalom egyelőre Budapestre szorítkozik, de van remény, vidéki szervezkedés lehetőségére. *Ide tartozik az a tény is, hogy a magyar orthodoxia a Káziel céljaira mintegy évi 100.000 pengőt áldoz.*

Fränkel orth. kóser pensió és étterem Siófok

Andrássy-út 4. (Batthyányi-u. sarok) megnyílt.

Minden igényt kielégítő 36 szoba folyóvízzel és fürdőszobákkal.

A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt.

A chaszidizmus költészetéből

A hirneves dubnói maggid feltette a kérdést: mi célja, hogy mindig a távoli célokat követjük? A végtelen úgy sem érjük el sohasem, miért égy olyan olthatatlanul a szívünkben a törekvés?

A feleletet — magyarázta — megadja a következő történet:

Egy gazdag ember háborus időkben nagyon félt, hogy jószága, kincse, elvész. Ezért házában titkos helyein elrejtette a vagyonát. De váratlanul meghalt s így a fia nem tudta, hol található meg az örökségét. Szomorúan üldögte a szobájában és utolsó magyarázatát számolgatta. Egyszerre csak leejtett egy tallért s az elgurult. Hába keresgélte, a tallér eltűnt. A fiúnak azonban nagy szüksége volt a pénzre, ezért tovább kutatott utána. Buzgalmában a padló deszkáit is felszaggatta és íme — a padló alatt aranyakkal teli fazekat talált. Erre tovább kutat, az elgurult tallért ugyan nem találta meg, de lépten-nyomon újabb kincs tárul fel, melyet az apa annakidején elrejtett. A tallér veszte maradt, de a felkutatására szánt fáradozás mégsem volt hiábavaló. Mert ez a munka vezette rá az elrejtett vagyonra.

Igy járunk akkor is, ha a végtelenre vágyunk. A célunkat ugyan nem érjük el, de az úton, mely hozzá vezet, mérhetetlen nagy kincsre bukkanunk, mely a természet és a szellem világában elásva rejtőzik...

... Forró nyáron, néhány héttel Roshasono előtt történt. A berdicsi Rebbe mélyen meggörnyedve hajolt a föliánsok fölé, hogy egy mélyértelmű talmudi helyet megfejtse. Magas homlokát mély ráncokba vonta össze s félig csukott szempillái alól égő tüzzel világitottak elő a szeméi. Nemsokára azonban felhagyott a tanulással és gondolatait szabadon szárnyaltatta. A nagy tudású böcs szípkázó szellemében, mint bárányfelhők

a tiszta égen, új és új képek vonultak el, kissé tovább keringtek, majd mind mélyebbre, míg elmerültek a titokzatosságban. Végül is a Rebbe, ki évről-évre Roshasonokor maga végezte el az előimádkolás és sajjorfuvás magas tiszttségét hívei és áhitatos községe élén: azt határozta, hogy ebben az évben más méltó személynek engedi át a sajjorfuvást.

Nemsokára nyilvánosságra jutott a Rebbe elhatározása és tetemes számmal akadtak vállalkozók erre a megtisztelő funkcióra.

Igen sok tudós jelent tehát meg a próbára. Rabbik, majd olyanok, akik erre a pályára készültek, elismert kitűnő fuvók, végül egy egészen egyszerű ember is. Mindenki azt várta, hogy a Rebbe sorra meg fogja őket vizsgálni, vajjon hogyan értenek a sajjorfuváshoz. Ehelyett azonban a Rebbe szóbeli vizsga alá vonta a jelentkezőket.

— Mire gondolsz, mikor a tekiót fujod? Milyen szándékkal adod a sevórim jelet? Mi jár az eszedben a terüó trillái közben? — kérdezte a Rebbe az első jelöltől.

Az egyszerű ember erre úgy megijedt, hogy vissza akart lépni a pályázattól és már el is akart vonulni. Ez a szándéka nem került el a Rebbe éles tekintetét, azonban megparancsolta az embernek, hogy várjon türelemmel. Közben a jelöltek sorra válaszoltak a kérdésekre.

— Ha felhangzik a tekió, — mondta az első — minden gondolatom oda összpontosul, hogy az éles hang most behatol a mennyekbe és elkergeti a sátánt.

— A sevórimot röviden és megtörve fuvom, — válaszolta a második — hogy Izrael gölűsza rövid legyen és törjön meg.

— Ha a terüót trillázom, — így szólt végül a harmadik — úgy 'arra gondolok, hogy az angyalok ezeket a hangokat a legfelső bírói szék előtt kitergetik és jó

sorsunkért, bűneink megbocsájtásáért könyörögnek.

— Hát te mit kívánsz, — szólt most a rabbi az egyszerű emberhez — ha a sajjorfot fuvod?

— Hogy mit kívánok? — felelte emez nagy zavarban — hm, nekem három felnőtt lányom van 28-tól 34 évig. És ha belefuvok a sajjorba, összeszorul a szívem és az a kívánság jár át, vajha megsegítene az I'ten, hogy leányaimat minél előbb főlkötő alá juttassam.

— Te leszel a sajjorfuvóm! — kiáltotta megindultan a Rebbe és elbocsájtotta a többieket...

„Czür j'lochó tesi vatiskach kél m'chajllecho — szirted, ki teremtett elfelejtéd, elfelejtéd I'tent, alkotódat!“. Ezt a versét a Szentírásnak, a köv. példázattal világitotta meg egy nagy Mester:

Egy ember hamis váddal terhelten állt a bíró előtt. Minden tanu ellene vallott s nem tudta, hogyan fog menekülni. Erre egy bölshöz ment s ez azt tanácsolta neki: tetesse magát bolondnak, erre beszámíthatatlannak minősítik és felmentik. A vádlott így is tett s jó eredménnyel. A bölcs erre felkereste őt és díjazását kérte, mire ő fintorokat kezdett vágni és bolondnak szimulálta magát. A bölcs azonban így szólt hozzá: „Nálam célt tévesztess ezzel a taktikával, hiszen én vagyok az, aki erre a kibuvóra megtanítottalak!“

Igy van ez I'tennel és az emberrel. A feledés tehetsége olyan jótett, melyet az ember a Teremtőtől kapott. És az ember most ezt az adományt a jötevője ellen fordítja, amennyiben megfelelkezik a Teremtőtől... Ezt mondja tehát az Irás: „Czür j'lochó — I'ten megteremtette benne“ „tesis — a feledékenység“. „Vatiskach kél m'chajllecho“ — és te felhasználod ezt a tulajdonságot I'ten ellen és megfelelkezel Ó róla...

Szervezzük meg az Agudát Magyarországon*

Irtá: FONFÉDER NÁTHÁN, a békéscsabai orthodox izraelita hitközség elnöke

Az Agudasz Jiszroél az első történelmi kísérlet a zsidó állam bukása óta, mely a hitű zsidóságot, — az egész világon való szétszórátásában — egy élő szervezet alakjában akarja oly módon ujjaszervezni, hogy az az i'teni törvény köré, mint egységes és döntő középpont köré gyülekezzen. Itt tehát a nyilvános orthodox életet kell a legmagasabb értelemben újra felépíteni.

Aki az Agudasz Jiszroélnek az egész világon való ténykedését figyelemmel kíséri, tisztában van, hogy mit tett és mit tesz az Aguda úgy az Erecz Jiszroélban, mint a diasporában élő egyetemes Tórahü zsidóság érdekében. — Fellegesen a zsidó kötelek számos területének felsorolása, amelyeket az egyén képtelen teljesíteni, ha nem áll mellette valamely szervezettözség egyesült ereje. És itt nyilvánul meg az Aguda tevékenysége, amely 2000 év után első ízben jelenik meg valósággal egy „célgyülekelet“ szerepében, nemcsak etikai, de technikai értelemben is.

Felismerve az Aguda fontosságát és szent hivatását, indítványomra a békéscsabai orth. izr. hitközség f. évi május 30-án (Szivon 20-án) megtartott képviselőtestületi gyűlésén határozatilag kimondotta:

1. Szükségesnek tartja az Aguda Magyarországon való megszervezését.
2. Átiratban kéri az Orth. Központi Iroda vezetését, hogy vigye a legközelebbi rabbi-tanács elé ezen ügyet, tegye magáévá hitközségünk álláspontját és tekintélyének teljes súlyával álljon ezen mozgalom élére.
3. Hitközségünk már most csatlakozik az Agudasz Jiszroél világszervezetéhez.
4. Az összes magyarországi orth. hitközségeket átiratban értesíti ezen határozatról és kéri, hogy ahhoz szintén csatlakozzanak.

Ha az egyetemes orthodoxia közös munkájának minden területén meg akarja valósítani a vallástörvény érvényét, akkor mindenképp előtöl szervezetbe kell tömörülnie, mely ennek a magasztos célnak szolgálatában álljon. És ilyen szervezet az Aguda!

Az első „Kneszjő G dajló“ évében 1923-ban 150 éve mult, hogy a keleti zsidóságban 2 nagy irányzat között a

legerősebb szakadás állott be a charédim táborában, 1772-ben, Rabbi Eljáhü vilnai gaon idejében, az u. n. rabbinizmus és chaszidizmus között. Az idők folyamán enyhült a kölcsönös üldözés és megvetés keserősége és az ellenfelekként szembenálló testvérek megtalálták az egymáshoz vezető utat. Így jöhetett létre 150 éves szakadás után az a lelkes manifesztáció, amely az I. Kneszjő G'dajlón való részvételre kibocsátott felhíváson: mind a chaszidim, mind a misznadim-irányzat vezetőinek aláírásait tartalmazta. Radin és Vilna rabbi-jai mellett, Czorkow és Ger rabbijai hívták fel a zsidóságot a közös munkára! Személyiségek, akiknek élete és munkálkodása mind a két típust képviseli, akik kibékülésükben, fiatalnak, öregnek és a legintranzigensebb vallásos elemeknek is eszményképül szolgálhatnak.

Tudomásom szerint évekkel ezelőtt a megdicsőült Frankl Adolf országos elnökünk z. c. l. kezdeményezésére és számos hazai gaon támogatása mellett, Magyarországon is meg akarták szervezni az Agudát, mivel vezetőink nagy része már akkor is felismerte annak szükségességét. Az akkori mozgalom azonban csupán azt eredményezte, hogy elvben helyeselték és elismerték a világszervezet fontosságát, de gyakorlatilag a passzivitás álláspontjára helyezkedett a hazai orthodoxia, mivelhogy némely vezető tényezők elleneztek az Agudához való csatlakozást.

A Talmudban (Chülín 7.) tanuljuk: „mókajm hanichü laj avajszov l'hisz gader baj“... Ebből az elvből kiindulva bátorodom, majrój v'rabajszáj, leplezetlenül felvetni a kérdést: meddig késlekedünk még, uraim? Mire várunk még? Ha régebben némelyek szerint nem is volt még egészen érett a helyzet, hogy az orth. világszervezetben aktív részt vegyünk és jobbnak találják, a hazai orthodoxianak az ország- és kille-határok közé való elsáncolását, ma már be kell látni, hogy passzivitásunk által izo-

láljuk magunkat az Agudába beszerzett nagy Tórákorifeusoktól is, akik a világorthodoxia érdekében klal-munkát kifejtettek. Hol marad a hagyományos zsidó arévüsz érzete? Miért ne vegyük mi is ki részünket abból a magasztos munkából, mely az orthodoxiát az egyén nemtörődömségéből a közösségi érzet felkelti piedesztáljára emeli?! Miért ne alakíthatassunk mi is Aguda ifjúsági csoportokat, Bész Jákob-iskolákat, miért ne támogathassuk intézményesen az új szentföldi települést és örököljünk azon, hogy az — orth. szellemben történjék! Alkalmam volt a kérdéstről Duschinsky jeruzsálemi főrabbi-val *) eszmecserét folytatni: a gaon a legnagyobb mértékben szükségesnek tartja az Aguda magyarországi megszervezését. Huszon — ugymond — annak idején ellenezte, de megbánta, mert az Aguda híjján számos ottani chósizd-család gyermekecionista lett és teljesen elvállaltalnodott.

Fejtegetésem nem volna teljes, ha nem említeném meg, a multévi szentföldi látogatásom alkalmából tapasztaltakat. Fájós szívvel kellett megállapítanom, hogy az Aguda anyagiak hiányában kénytelen intézményeit, iskoláit a Szentföldön fokozatosan leépíteni ahelyett, hogy azokat fejlesztené. Pedig tudni kell, hogy az ottanicionista iskolák ateista szellemével szemben, egyedül az Aguda iskolái azok, melyek vallásosságra nevelik az ifjú generációt Erecz Jiszroélben. Mily életbevágó fontosságú tehát ezt a szentföldi chinücht, vallásos gyermeknevelést, mind erkölcsileg, mind anyagilag támogatni!

Az egyetemes orthodoxia ügyét véltem szolgálni, amidőn a Kneszjő G'dajlo újból való összeülése küszöbén az Aguda hazai megszervezésének szükségére rámutattam. Tegye a Központi Iroda ill. a rabbibizottságunk az ügyet magáévá és a tőle megszokott határozott fellépéssel álljon a mozgalom élére, l'ha gdil tajró ilhaadrah!

A közönség döntött:

BARBIEN a legtökéletesebb borotválópor
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-u. 30. Telefon: 119-564.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28.

Telefon 125-084

Brillians, ékszerek, ezüst disztárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Uborka lekötéshez csakis orth. כשר

„HERKULES“ speciális lekötőt használjon

Olcsó, jó, tökéletesen pótolja a marhahólyagot

- Készül a budapesti orthodox rabbinátus felügyelete alatt -

Kérje fűszeresétől Eladás viszonteladónak: **ELSŐ MAGYAR MÚBÉLIPARI KFT.**
Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 145-370.

* Olvasóink jól ismerik lapunk irányát, hogy mi partokon felül állunk és ahol oly zsidópolitikai nézeteltérések vannak vezetőink körében, mint az Aguda ügyében, ott mi nem nyilvánítunk véleményt, se pro, se kontra. Amidőn tehát fenti, előkelő oldalról beküldött fejtegetést közre adjuk, fölsőleges is megemlítenünk, hogy a cikkért a felelősséget kizárólag a cikkíró viseli. — Szerk.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Éke, Ov 23, IV. Perek

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.05

שבת kimenetele „ : 8.05

סוף זמן קריאת שמע (Bpest) : 7.05

Sabosz Rajs-chajdes Elül, R'eh (Haf-tajro Hasomájim-kisz'1), V. Perek. Gyertyagyújtás 6.55, szombat kim 7.55. Vasárnap (aug. 8.) Rajs-chajdes Elül 2. napja, sajjor-fúvás.

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával beküldeni szíveskedjenek.

— A budapesti orth. saszehevra új templomának felavatása. Mint ismeretes a saszehevra kénytelen volt június 1-én eddigi zsinagógáját az Orczy-templomot, annak lebontása miatt, elhagyni és a Paulay Ede-utca 11 alatt talált új hajlékra. Itt azonban eddig csak két beszéhamidros állt rendelkezésre, mind a tanulásra, mind az imádkozásra; míg a templomhelyiség átépítés alatt állott és csak e héten készült el, szépen, csinosan berendezve és most, Éke szombatján adják át rendeltetésének, ünnepélyes felavatás keretében. Az ima ma péntek este 8-kor kezdődik és Preisz Mózes főként fog előimádkozni. Reggeli ima kezdete 7. A *chinnich-drósót* délelőtt 11 órakor tartja Welcz Izráel rabbi.

— Magyarláporsól írják: Ov 6-án temették óriási részvétellel 90 éves korában Pollák Dávidnét a hírneves R. Zekl *Bonyháder* menyét, R. Dóvid Jüdo Pollák z.c.l. özvegyét. A megdicsőült Nagyszasszony-nak veje volt a néhai paksi gaon a *Jalkit Szajf* szerzője. Gyászolják Jeruzsálemben élő rabbi-fia, továbbá unokái: a verpeléti, dunaföldvári, nagygoroszi-i, belényesi, erdőszentgyörgyi és koltai főrabbi, ill. rabbik. Augusztus 15-én lesz a síremlékének felavatása.

**Pollák Sarolta
kozmetikus
Andrássy-ut 32**

az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villa-mos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc „Miracle” hajeltávolítószert. Tanítványképzés.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

— Rabbi-installáció. A tállyai orth. hitközség fényes ünnepség keretében iktatta be rabbiszékébe Rosenbaum Miklós főrabbit. A fiatal tudós lelkipásztor tudvalevőleg az oly korán elhunyt Rosenbaum Lipót tállyai főrabbi fia és a kisvárdai főrabbi שלמה שניאורson unokája.

— Királyhelmezen elhunyt az erényeiről messze vidéken ismert Rebbezen. Férje Glattstein Vilmos főrabbi, továbbá vejei: Lefkovics József komáromi főrabbi és Friedrich Ch. S. homonnai rabbi szívbemerkolón búcsúztatták.

— A szigeti Rebbe Szombathelyen töltötte a mult szombatot, ahol mély áhitattal figyelték a fiatal Mester ajkáról elhangzó Tóraigéket. Amint nekünk *Szolováról* írják, „Éke” szombatját az ottani hitközség ismételt meghívására ott fogja eltölteni Teitelbaum szigeti főrabbi.

— A szentéletű szanzi ros jesivó halála Budapesten. Az egész fővárosi orthodoxia megdöbbenéssel értesült Tiso B'ov bójtnapja után, hogy R. *Avrohom C'vi Friedmann* a nagy gaon, a 300 bócheret számláló híres neusandezí jesiva nagytudású vezetője Budapesten elhunyt. A 65 éves rabbi Bártfán volt fürdőben, ahol szívbjában komplikációk léptek fel és orvosi tanácsra Kassára, majd onnan Budapestre jött. Sajnos már nem használta semmi és az egyik fővárosi kórházban kilehelte nemes lelkét. A megdicsőült nagyságáról valóságos legendák keringenek a köztudatban és akik emlékszik tudják, hogy a ugy a hunfalvi ezadik z. c. l. mint az „Artigasz Habajszem” huszti főrabbi z. c. l. már 30 évvel ezelőtt nagy Tóratudósnak ismerték el. A budapesti orth. Chevra díszsírhelyén temették el nagy részvétellel. A Chevra vezetőségén kívül megjelent Kahan Frankl Samu irodai elnök és számos hitközségi notabilitás, hogy a Tóra tudósának az utolsó tiszteletet megadja. A temetés *hakofó*-szertartással kezdődött, majd fia aki Dunaszerdahelyen saszehevra-rabbi mondott egyórást nagy heszpedet, végül Steif Jonathan rabbi búcsúztatta. — *ע"י*

— A bpesti Tiferesz Bachurim Smirász Sábosz Bizottsága által a következő szombattartó munkaerők nyerhetnek elhelyezkedést. *Budapesten*: fűszer-, szabó- és textiles segédek; ezüstműves-, órás, kárpitós-, szabó-, selyem- és maradékarukereskedő tanulók; egy kifutó és egy férfimunkás gazdaságba; 2 segédnö varrodába, 2 leány irodába és üzletbe, 1 tanulóleány kézműművelésbe és kettő varrodába, 1 háztartásbeli, 1 kisasszony gyermek mellé és háztartásba, 1 gyermekkissasszony és 1 felszolgáló-leány. *Vidéken*: asztalos, bádogos, cipész, fűszer és gyarmatáru, mechanikus nyomdász-, szűcs-, textil-, üveg és porcellán-, vegyesker.- s vaskereskedő segédek; fűszer, festék, rövidárker, nyomdász-, pék tanulók; 1 ebédkihordó kerékpárral és 3 háztartásbeli. Jelentkezni lehet írásban a Tiferesz Bachurim Smirász Sábosz Bizottságánál (Bp. Kazinczy-u. 27.) személyesen ugyanott este 7-8 között és a bpesti orth. izr. hitközség irodájában, Dob-utca 35. II. em. (Telefon: 142-681) egész nap.

— Az erdélyi orthodoxia képviselői tagjai lettek t. k. a szatmári, somlyói, dési, szigeti, visói, halmii, marosvásárhelyi, szászrégeni, krasznai, apahidai, segesvári, tasnádi, székelyhidi, besztercei, érmihályfalvi, marosújvári, szebeni (szefard), bethleni, szilágynagyfalusi, erdői főrabbiak. Világi tagok: Freund József. Szender és Jechiel, Spiegel Dávid, Drummer S. (Szatmár), Ullmann István, Seidenfrau József, Rosenberg Ch. L., Lefkovits L. (Nagyvárad), Czitrom Benjámin (Medgyes), Jozsovits Lipót (Sziget), Ordentlich Ferenc (Dés), Mandl Mór (Marosvásárhely), Scharfstein Jakab (Arad), Csengeri Chájim (Somlyó), Weinberger Jakab (Margitta), Weisz Gyula, Löwi Mózes, Rosenzweig E. (Koloszvár), Friedmann Efrájim, Schönbrenn Ábrahám (Temesvár), Beck Jakab (Érmihályfalva) stb.

— Balmazújvárosan elhunyt a messze vidéken nagy *baal c'dókó* hírében álló R. *Chájim Stein*, hírneves gaonok méltó tanítványa. Pénteken lefolyt nagy temetésén Fried Menyhért főrabbi szívbemerkoló heszpedben méltatta a megdicsőült jellemvonásait, kiváló érdemeit.

x „Sabbath-Predigten” cím alatt hagyta el a Schlesinger Jos. cég kiadásában a sajtót dr. Bernstein Béla nyiregyházi statusquo főrabbi tíz — sabosz süvői és sabosz hagodajli — prédikációját tartalmazó 64 oldalas műve. A drósókban visszatükröződik a nyiregyházi zsidóságnak vallási szempontból hátrányos helyzete a szombati hetivásárral kapcsolatban s majdnem mindegyik drósó, intő szöveget tartalmaz a szombattartásra. (Tudvalevőleg sajnos csekély eredménnyel.) A csinos kiállítású tartalmas füzet ára P 1.50 a kiadónál.

— A Knészijó G'dajló-t előkészítő iroda (Marienbad, Hotel National) által kiállított kongresszusi igazolványok alapján a csehszlovák vasutak belföldiek részére 33%-os, külföldieknek 50%-os menetdíjkezdményt nyújtanak. Az igazolvány alapján díjmentes vizum is igényelhető.

— Korein Dezső előadása Sopronban. Lapunk kitűnő munkatársa multkor Sopronban tartózkodott, f. h. 12-én hétfőn az ottani „Tiferesz Bachurim” felkérésére nagyszabású beszédet tartott az orth. ifjúság problémáiról és célkitűzéseiről. Az illusztris szónokot a nagyszámu hallgatóság lelkes ovációban részesítette.

— Megjelent a „Tél Talpijajsz” halachikus folyóirat Elül havi száma, változatos, bő tartalommal.

— Elhunyt a régi szatmári rabbiné. Szatmári jelentés szerint, 86 éves korában jobblétre szenderült a megdicsőült R. Jüdo Grünwald szatmári főrabbi z.c.l. özvegye. A nagynevű néhai főrabbi háza az igazi jótékonyosság hajléka volt, amelyet a most elhunyt Nagyszasszony irányított.

— Nyiregyházán elhunyt 49 éves korában Berkovits Sámuel. A megdicsőült, aki régebben Ujfehértón lakott, nagy talmidchóhom volt.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

A legujabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Gyermek és diáküdülvő Svábhegyen

klimatikus gyógyhatású vidéken, 1700 négyszögöles parkban: dr. Frenkel Bernát vallastanárs zsidó nevelőintézetében. Prospektus díjmentes.

I., Zalai-út 11.
(Telefon: 165—608)

Egyéni frizurákat legszebben és legolcsóbban készíti, javítást, ondolálást olcsón vállal!

Weinstock Rózi parókakészítő
Sátoraljaujhel, Rákóczi-u. 26.

Küldje gyermekét
nyaralni
Dunaföldvára

Augusztus 1-re van még néhány férő hely. Kitűnő levegő. Napi 5-szöri étkezés. Szeretetteljes gondozás. Héber oktatás. Orvosi felügyelet. Napi P 2.50
ECKSTEIN WOLF,
DUNAFÖLDVÁR, Paksi-út 31,
(A bp. orth. gyermekotthon vezetője)

— A fehérgyarmati főrabbi széferje. Most hagyta el a sajtót *Günczler* Vilmos főrabbi „*Tajldajsz Jiszroel*” c. művének I. kötete a Tórára. A Berész szidráira megírt magyarázatok és glosszák egész sajtóságos módon egybekapcsolják a homiletikát a halachával, a *drüs-t*, a *pil-pülle*, úgy hogy a Tóramagyarázatok 58 talmudi *szügjo*-val vannak kapcsolatban. Az igen értékes, élelmémjű, üttörő, 104 nagy oldalra terjedő mű csinos kiállítás *Klein Gyula* (Kisvárdá) nyomdájának művészetét dicséri.

— Boldogasszonyból jelentik: Mult szerdán tartotta bevonulását községünkbe fiatal rabbink *Károlyi J. O.*, Kassáról, aki ugyanakkor Löwy főrabbinokáját Singer Olga kisasszonytól vette. A fiatal rabbi, aki a nagy-szombati és pozsonyi jesivák kiváló növendéke, rabbiként fog működni neves nagyatyja mellett, aki 44 éve főrabbi hitközségünknek. A *szimcho sel miczvo* igen impozáns lefolyású volt, számos rabbi jelenlétében.

— Perek, magyarázatok. *וכות אבות* cím alatt jelent meg a nagyváradi Rubinstein-nyomdában egy mű, mely méltán felkeltheti a közérdeklődést. A mű a hírneves *stettim* főrabbinak z. c. l. gyönyörű Perek-magyarázatait foglalja magában, melynek első része az olvasót 197 oldalon keresztül lebilincseli a szép, az észhez és szívhez szóló találó talmud-, midrás- és bibliacitátumok pompás fejtegetéseivel. Ez a mű nemesveretű elgondolásainál, gondolatbőségénél és nívós nyelvezeténél fogva: kiemelkedik az átlagos Perek-magyarázatok közül. Schreiber Sámuel (Nagyvárad) lefordította magyarra ezt a nagyszerű művet, amiáltal a benne rejlő igazgyöngyöket a csak magyarul olvasni tudó, a zsidó etika iránt érdeklődő hittestvér részére is hozzáférhetővé tette. A fordítást oly mesteri és mégis népszerű stílussal végzi, hogy e mű nemcsak talmudtudósok, hanem laikusok részére is élvezetes lelki gyönyört nyújt. Megrendelhető a kiadónál. Schreiber Sámuel, Oradea, Str. Millerand 1.

— BEKÜLDÖTT HIREK. A tisztifüredi saszehevra szijüm-ünnepélyén szép hadront mondott Strasser Sámuel főrabbi és Strasser Miksa rabbi. — Csiz fürdőbe érkezett üdülésre Halberstam sztrókói Rebbe Kassáról. — A bercei T. B. Bécze-ra szijümöt rendezett, melyen hadront mondtak: Jungreis Mór, Glück Sándor, Gansl Lipót, Blumenthal Sándor. — A szerencsi jesiva Bróchajsz befejezése alkalmából szép szijümöt rendezett. Pollák szerencsi és Lemberker tiszlaci főrabbi hadronjai után felszóltak: Pollák Jenő, Roth Ezekiel, Schwarz Miksa és Emil (Nagykálló), Schächter S. (Bsztmihály), Stern Sándor és László (Nyirbáta). — A mezőkövesházi jesiva misnájosz-szijümjén Rubinstein főrabbi hadronja után Tóraigéket mondott Weinberger H. okl. rabbi; Rubinstein H., Löwy S. növendékek. A rendezés Jakobovits B. érdeme. — A sátoraljaujhelyi T. B. Glück Manó eddigi elnökének, örökös díszelnökének esküvője alkalmából szombat este „*mélave-malko*” búcsúztatót rendezett. Adler Zoltán, Weisz Károly, Kaufmann Arnold, Kohn Gyula üdvözléseire az ünnepelt meghattottan válaszolt.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélb-
lyegekben is.

A bpesti Thököly-út 83. orth. imaház,
samesz-pénzbeszedőnek megbízható val-
lások egyént, valamint kellemes hangú
szigorúan vallásos *baal tfillót* keres.

A mátészalkai aut. orth. izr. hitközség
pályázatot hirdet, gőzfűtés- és gőzmele-
gítésre átalakított rituális fürdő bérlé-
re. Bővebb felvilágosítással és feltételek-
kel a hitközség jegyzője szolgál. Pályá-
zatok legkésőbb f. é. augusztus 22-ig zárt
borítékban a hitközség jegyzőjéhez kül-
dendők. **Ilyés László** hitk. jegyző.

A berettyóújfalui orth. izr. hitközség
a pázsakutési jognak több évre való
bérbeadásra pályázatot hirdet. Ajánla-
tok augusztus 6-ig alulírottához küldendők,
akinek mindenféle szóbeli felvilágosítás
megtudható. Elnök helyett:
Székely Fábán tanácsnok.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Neuhausz Jolán Bratislava, *Bodanzky
Sándor Pápa* jegyesek. (M.k.é.h.)

Hirschfeld Alíce Vác, Schweitzer Lipót
Bercel jegyesek.

Friedmann H. Ilona és Blau Géza Bu-
dapest jegyesek.

Gansel Ilonka Balassagyarmat és *Löff-
ler Imre* Budapest jegyesek. (Minden kül-
lön értesítés helyett.)

Gestetner Rajzi Ujpest, *Tauber Áron*
Dunajska-Streda, jegyesek.

Tauber Áronnak, jesivánk kiváló veze-
tőjének eljegyzéséhez sziv. mazeltovot
kivánunk. *Jesivó Horomo, Dun-Streda.*

Tauber Áron agilis tagunk eljegyzésé-
séhez a legszívelesebb mazeltovot kívá-
nunk. *Hiszachdusz Talmidim, Dun-Streda*

**X NYÁRI LAKODALMAK RENDE-
ZÉSE DEBRECENBEN, Borgida** orth.
kóser éttermel, Debrecen, Hungária pa-
lota (Arany János-u. 2.), nagy befoga-
dóképességével a vidék legnagyobb
étterme. Szétnyitható üvegtekőkkel,
hűtőkészülékekkel felszerelve, nyári
lakodalmak rendezésére kiválóan alkal-
mas. Lakodalmi ehéd már 3 pengőért,
lakodalmi nap előre biztosítandó. —
Ugyanebben a helyiségben rendez lako-
dalmat *Weisz orth. vendégl. is, Piac-u 79*

Gleichenberg

fürdőn megnyitja a „Dreibaum”
(Hirschenhauser) orth. kóser penzli
és vendéglő. — Modernül átalakítva.
— Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:
**HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-
REM, PÁPA.**

Apró hirdetések

OKLEVELES tanerőt keresek szeptem-
berre, II. gimnazista fiamhoz. Fülep
Mór, Téglás.

VALLÁSOS kisasszony kerestetik gyer-
mekek mellé. Bész Jákob-iskolát vég-
zett előnyben. Cím: Fonföder Mózes,
Budapest, V., Erzsébet-tér 5.

30 ÉVES csinos hugomnak keresek meg-
élhetéssel bíró vallásos fiatalembert
vagy özvegyet. Kelengye és 2000 P.
van. „Arvaleány” jelige.

FIATAL nyomdászsegéd Budapesten
vagy vidéken elhelyezkedést keres.
Cím: Stein Endre, Salgótarján, Kas-
sai-sor 41.

IPARJOGOSULT műszerész, volt tal-
mudista benősülhet: berendezett, biz-
tos megélhetésű üzembe és géplerakat-
ba. „Jó családból” jelige.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-
szébb kivitelben, legolcsóbban szervi-
roz, ujonnan elegánsan berendezett
százterítéses helyiségében: *Klein orth.*
kóser étterme, *Debrecen, Piac-u. 66.*

NEVELŐT keresek nagy városba II.
polgárista fiam mellé. Németül, chü-
mist tanító előnyben. Teljes ellátást,
zsebpénzt adok. Délelőtti szabad” jel-
ge.

**Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.**

28 ÉVES kereskedő keres feleségül, szi-
gorúan orthodox szülők fiatal vallásos
szép intelligens leányát, megfelelő ho-
zománnyal, esetleg benősüléssel. „Meg-
értés” jelige.

NYOMDÁSZSEGÉD szombattartó elhe-
lyezkedést keres. Könyvkötészetéhez is
ért. „Volt bócher” jelige.

OKL. MÉRNÖK elvállalja héber, angol
és francia nyelvek tanítását. Zádor
Endre, VII. Elemér u. 36. III. 39.

HÁZTARTÁSOM vezetésére jobb leányt
keresek. Reiner Ignác, Mátészalka.

ISKOLÁS gyermekeket jutányosan elvál-
lal teljes ellátásra iskola közelében:
Klein Dezső, Bp. Rombach-u. 1/b. IV. 5

SZIGORUAN orth., jobb házból való jó-
megjelenésű fiú ajánlkozik könyvelési,
raktárnoki, vagy más hasonló állás be-
töltésére. Fizetési igénye 80 P. „Meg-
bízható 23” jelige.

MAGYAR fordításban megjelent *Kiczür
Sülchon Örűch* 3 P-ért megrendelhető:
Baum Tibor könyvkereskedőnél, Mis-
kole. Kazinczy-utca.

KÖZPONTI szeszfőzde 2500 P-ért eladó.
Gyurkovics, Szirák.

INTELLIGENS gyermekszertető ortho-
dox házvezetőnek keresek. Cseléd van.
Dr. Mayerné, Hajdudorog.

DRÓSEKAT németül, ünnepléses alkal-
makra (*barmiczwó, chaszene*, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül-
dése ellenében, *psetlilt külön díjazás-
sal*, diszkréció mellett szállít: *Braun
Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.*

KÉT diáklánynak, vagy diáknak otthont
nyujtok kóser ellátással, zongorahasz-
nálattal. *Andrássy-út 31. III. em. 6.*
KÜLÖNBEJÁRATU szoba vallásos fér-
finnek olesón kiadó. Érdeklődni lehet:
Bp., Vörösmarty-u. 19. II. 12.

ZUGLIGETBEN modern villában auto-
busz- és villamos közelében, pensió-
szerű orthodox ellátást vagy házon-
kívüli kosztot adok. *Schiffer Izidor,
Árnyas-út 10. Telefon: 164-838.*

AZONNALI belépésre keresek, rövid-
kötött-, szövöttáru szakmában jártas,
jobb orth. családból való 22 éves fe-
lül megbízható segédet. Ajánlatok
igénymegjelöléssel. „K. C.” jelige.

NAGYÜNNEPEKRE *muszaf* előimád-
kozónak ajánlkozik javakorabeli férfi,
ben tauró. Ajánlatokat „*Talentumos*”
jeligére a kiadóba kér.

**Jelígés hirdetések feladóinak cí-
meit diszkrécióban tartjuk.**

VALLÁSOS, iparjogosult mechanikus
fiatalember vidékre azonnalra kereste-
tik. „*Biztos jövő*” jelige.

HÁZASPÁRNAK, magánosnak, tiszta
szoba kiadó, Ia. orth. kóser ellátással.
Ugyanott ebédkoszt is. *Wesselényi-u.
51. földszint 8.*

DIVATKÖTŐDÉBE tanulót felveszek,
fiút, vagy leányt. *Sip-utca 6.*

KERESÜNK jócsaládból orth. leányt,
ki főzésben és háztartásban jártasság-
gal bír. *Gőzmalom, Fegyvernek.*

AZONNALRA keresek oly egyedülálló
zsidónt, aki önállóan vezetné egész
háztartásomat, nekem és fiam részére.
Cím: *Gewürtz Lipót, Szombathely.*

ÉPÜLETFA- és terményüzletembe tanu-
lónak ügyes, vallásos fiút keresek. Tel-
jes ellátás és próbaidő után némi fize-
tés. *Krausz Sándor, Edelény.*

ÜGYES fiatal bőrkereskedősegéd,
akvizitálásban jártas, írjon *Friedmann
Lipóthoz, Salgótarján.*

INTELLIGENS fiatal nyomdászsegéd,
gyorssajtót is kezel, állást keres. Ka-
bos Imre, Tiszafüred.

JÖVŐ TANÉVRE, szigorúan orth., intel-
ligens házat keresek, Budapesten tanu-
lól IV. polgárista fiam részére.
Weiszberg Sándor, Gönc.

OKLEVELES tanítónő, németül beszélő,
gyakorlattal, csoporttanítást vagy házi-
tanítói állást vállal. Ajánlatokat: „Vi-
dekre” jeligén a kiadó továbbít.

KERESEK azonnalra, megbízható, ren-
des orthodox mindenféle főzőnőt. *Lax
Arturné, Nyíregyháza, Vay Ádám-u 57*

MAKULATURA- és zacskóáruval fog-
lalkozó egyént keresek Pesten némi tö-
kével társulásra. „Agilis” jelige.

„LÉV TAJV” jeligére levél van a kiadó-
ban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-96.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זיילSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 28/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az orthodoxia világgyülekezete elé

„Sz'i szóvín énájich ür'i, kül-
lom níkb'caú vóü loch”. (Jesá-
jo 49., 18.)

Jövő hét kedden ül össze Marienbadban
az Aguda orth. világszervezet kongresz-
szusa, a III. *Knésizjő G'dajló*: a „nagy
gyülekezet”. Az Aguda már a háború
előtt így formulázta meg célját: „meg-
oldani a zsidóság kebelében felmerülő
kérdéseket a Tóra és tradíció szellemé-
ben”. Ez a célkitűzés magában foglalja
tulajdonképpen a zsidó problémák összes-
ségét. Milyen, a közösséggel érző zsidót
nem érdekelne tehát egy ilyen nagy cé-
lok szolgálatában álló szervezet? Mert
mi lehet minden zsidó számára égetőbb
kérdés, mint az: miképpen lehet a külvil-
lág, a modern viszonyok adottságai mel-
lett az örökérvényű Tóra parancsait s
előírásait megtartani? A kérdés olyan
nehéz, hogy egyes ember és egyes hit-
községek meg nem oldhatják. Az egész
zsidóság összessége szükséges hozzá. A
legszenvedélyesebb és legféltettebb, a bün-
bánat, a felelősségérzet ünnepein fohász-
kodunk azért, hogy az egész emberiség
egy csoportot, egy *agudát* alkosson, meg-
tenni a Mindenható akarátát (*vejébszű
chülom agüdo echosz*). Amig ez az egye-
temes, általános emberi „*agüdo*” megva-
lósul, nekünk zsidóknak kötelességünk kö-
zösségünket az I-ten parancsait teljesítő
agüdo-vá alkotni. Közös erővel ezt a célt
jobban lehet elérni. Az Aguda ezért az
egész orthodox zsidóságot szervezni,
egyesíteni, tömöríteni akarja a Tóra
zászlaja alá, hogy a különféle országok
vallástörvényhű zsidósága vállvetve tá-
mogassák egymást.

Amikor egyrészt a hitetlenség az
egész zsidóságot valami likvidálandó el-
avultságnak hirdette, másrészt a kül-
világ népeitől átvett nemzeti frazeoló-
giától befolyásolva a zsidóságban csupán
nacionalizmust véltek látni s a zsidóság
jövőjét csupán a nacionalizmus formái
között gondolják megmenthetőnek, az
Aguda azt a régi, de sokaknak feledésbe
ment igazságot kezdte hirdetni: a zsidó-

ság Tóra-nép, a Tóra törvényei megtar-
tására rendelt közösség.

A *Knésizjő G'dajló* tehát mindazokról
a kérdésekről tárgyal, amelyek a hitű
zsidóságot felvértezik létükdelmében.
Tárgyalni fog a jesivák ifjúságáról, a
leányok orth. szellemben való nevelteté-
séről, a Tóratanulásról, a *sabosz* és *kas-
rűsz*, valamint a zsidó családi élet tisz-
taságának megvédéséről, ugyancsak a
Tóra uralmának Erecz Jiszroelban való
biztosításáról az egész vonalon. Ez utó-
bi különösen nagy horderejű kérdés
most, amikor Palesztina felosztásáról és
egy „zsidó állam” létrehozásáról van szó.

És ha mindeme szép és magasztos
program dacára, a speciális hazai viszo-
nyok részünkre az Agudában való aktív
közreműködés tekintetében bizonyos rez-
erváltsággal parancsolnak, mégis feszült
figyelemmel kísérjük a *Knésizjő G'dajlót*,
amelyre — a Marienbadból befutott hi-
reink szerint — már e sorok papírra ve-
tésekor alkalmazható a cikünk fölött írt
profétai vers, mely magyarul így hang-
zik: „*Jártasd körül szemedet s lásd:
mindmeggannyian összegyülekeztek, eljöt-
tek hozzád*”.

Marienbadban most a Tóra seregszem-
léje van, „*U'hiszasséf róse om*” egybe-
gyűltek a *gdajle hadajr*, nemzedékünk
nagyjai az egész világból. Adja a Min-
denható, hogy tanácskozásaik áldásos
gyümölcsöket érleljenek az egész *klal
jiszroel* számára!

Az eddigi *diszpozícióktól eltérően* az
orth. világgkongresszus ünnepléses meg-
nyitása f. hó 18-a helyett már f. hó 17-én
kedden este 8 órakor fog *végbemenni*.
Előzőleg már e héten ülésezik az Aguda
végrehajtó bizottsága, továbbá f. hó 15, 16
és 17-én az Aguda rabbitanácsa, a „*Maj-
eozesz g'dajle hatajro*”.

A megnyitó ülés programja: 1. *Jacob
Rosenheim*, a világszövetség elnökének
megnyitó beszéde. 2. *Aron Lewin*, rze-
szowi főrabbi, mint a Központi Tanács
elnökének felszólalása. 3. *R. Chájim Óser*

Grodzensky vilnai rabbi, a Rabbitanács
elnökének beszéde. 4. *Schreiber Akiba*
pozsonyi főrabbi üdvözlő beszéde a szlo-
venszkói orth. közp. iroda nevében; *Eck-
stein* szeredi főrabbi üdvözlése a szlová-
kiai Aguda nevében. 5. Cseh nyelvű üd-
vözlő beszéd. 6. A csehszlovák kormány-
hatóság képviselőjének üdvözlése. 7. *Du-
schinsky J.* jeruzsálemi főrabbi üdvözlő
beszéde a szentföldi Aguda képviselő-
ségétől. 8. *Dr. Isaac Breuer* (Frankfurt-
Jeruzsálem) referátuma: „Az agudizmus
eszméje és fogalma a mi időkben”.

A f. hó 18-tól, szerdától a köv. hét
keddig tartó kongresszuson többek között
referátumot tartanak: 1. *Jacob Rosen-
heim*, expozé. 2. *W. S. Jacobsohn kopen-
hágai rabbi*, a vallásos gyermeknevelés-
ről (Keren Hatóra és Bész Jákób). 3.
J. Bloch, telsi és *Eckstein*, szeredi főrab-
bik a jesivák jelentőségéről. 4. *Ungár S.
D. nyitrai főrabbi* a zsidó családi élet
tisztaságáról. 5. *Laski, sompolói rabbi* az
önnevelésről és a feddőzésbeidek (*miszor*)
fontosságáról. 6. *A. Lewin, rzeszowi fő-
rabbi* a vallási problémák legfontosabb
kérdéseiről. 7. *J. M. Lewin* a hitközségi
politika kérdéseiről. 8. *Dr. Isaac Breuer*,
R. Móse Blau (Jeruzsálem), *Dr. Ehrmann
S.* (Frankfurt) a „Keren Hajisüv”-ről.
9. *Dr. M. Landau* (Berlin) a tengerentúli
emigrációról és gyarmatosításról. 10. *L.
From* (Varsó) és *F. Landsberg* (Lodz)
az Aguda szociális és mezőgazdasági fel-
adatairól.

Csütörtökön f. hó 19-én került tárgya-
lás alá az angol királyi bizottság javas-
lata Palesztina felosztásáról. Itt megem-
lítenő, hogy a napokban Aguda-delegá-
ció jelent meg Genfben a mandatárius
bizottság előtt, ahol kifejtette, hogy
amennyiben a zsidó állam alakítására
sor kerül, biztosítani kell a Tóra ural-
mát ebben az államban.

Hétfőn f. hó 23-án és kedden 24-én
hozzák meg a rezolúciókat és a Rabbita-
nács határozatait. Kedden d. u. 5 órakor
a 11. plenáris ülés lesz az orth.-zsidó vi-
lággkongresszus záróülése.